

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**REKOGNICE A SOUČASNÉ PROBLÉMY
KRIMINALISTICKÉ PRAXE**

Autor práce: Jaromír Janíček, DiS.
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Mgr. Michal Mašek
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jaromír Janíček

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Rekognice a současné problémy kriminalistické praxe

Název bakalářské práce v anglickém jazyce:

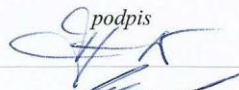
Recognition and Current Issues in Criminal Investigation Practice

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

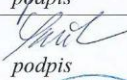
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): Mgr. Michal Mašek

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): prosinec 2024

Cíl bakalářské práce: Cílem bakalářské práce je posoudit problémy vznikající při provádění rekognice a na základě zjištěných skutečností navrhnout opatření k jejich odstranění, která by přispěla ke zvýšení důkazní hodnoty tohoto procesního úkonu.

Student: Jaromír Janíček, DiS.	datum 11.12.2024	podpis
Vedoucí práce: Mgr. Michal Mašek	12.12.2024 datum	podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	27.1.2025 datum	podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	28.1.2025 datum	podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	3.2.2025 datum	podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Michalu Maškovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

JANÍČEK, J. *Rekognice a současné problémy kriminalistické praxe: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 62 s.
Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Michal Mašek

Klíčová slova: rekognice, znovupoznání, identifikace, objekt, neodkladnost a neopakovatelnost, kriminalistika, trestní řízení.

Tato bakalářská práce se zabývá rekognicí jako jednou z metod kriminalistické praxe. V úvodu této práce bude definován pojem rekognice, její legislativní zakotvení a popsána historie rekognice. Dále bude vymezena typologie rekognice a procesní povinnosti, které je při provádění rekognice zapotřebí dodržet. Rovněž bude zdůrazněna neodkladnost a neopakovatelnost rekognice.

Další část této práce bude zaměřena na současné problémy kriminalistické praxe, které při provádění rekognice vznikají. Zkoumání problémů při provádění rekognice bude zaměřeno na území Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, územní odbor Praha venkov-VÝCHOD (dále jen „KŘPS PVV“) a na období od roku 2013 do roku 2023. Tento časový a prostorový rámec byl zvolen na základě autorovy osobní zkušenosti, kdy v daném období autor působil na útvaru PČR v daném území a provádění rekognice opakovaně pozoroval.

Pro získání odpovídajících dat bude v praktické části bakalářské práce provedena analýza dokumentů vztahujících se k provedeným rekognicím získaných ze statistik KŘPS PVV v uvedeném období. Dále bude použita kazuistika vybraného případu, ve kterém došlo k problému v rámci provádění rekognice.

ABSTRACT

JANÍČEK, J. *Recognition and Current Issues in Criminalistics Practice: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2025. 62 pgs. Supervisor: Mgr. Michal Mašek

Keywords: recognition, re-identification, identification, object, urgency and unrepeatability, criminalistics, criminal proceedings

This bachelor thesis focuses on recognition as one of the methods used in criminalistics practice. The introduction defines the term recognition, its legislative basis, and describes its historical development. Furthermore, the typology of recognition and the procedural requirements that must be observed during its execution are outlined. The urgency and unrepeatability of recognition are also emphasized.

The next section of this thesis addresses current issues in criminalistics practice that arise during the execution of recognition. The examination of these issues focuses on the territory of the Regional Police Directorate of the Central Bohemian Region, District Department Prague-East (hereinafter referred to as „KŘPS PVV“), and covers the period from 2013 to 2023. This timeframe and geographical scope was chosen based on the author's personal experience, as the author worked for the Police of the Czech Republic in the given area during this period and repeatedly observed the execution of recognition.

In order to obtain relevant data, the practical part of the thesis includes an analysis of documents related to conducted recognitions, sourced from the KŘPS PVV statistics within the specified timeframe. Additionally, a case study of a selected incident involving issues in the execution of recognition will be presented.

Obsah

Úvod.....	10
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Pojem rekognice a její historie.....	12
2.1 Základní pojmy užívané v rámci rekognice	12
2.2 Historie rekognice na území České republiky	13
3 Právní úprava, neodkladnost a neopakovatelnost rekognice.....	15
3.1 Právní úprava rekognice	15
3.2 Neodkladnost a neopakovatelnost rekognice	18
3.3 Rekognice v řízení o přestupcích	19
3.4 Základní taktická pravidla při provádění rekognice	20
3.4.1 Základní pravidla přípravy rekognice	20
3.4.2 Základní pravidla provedení rekognice.....	21
3.4.3 Dokumentace rekognice	22
3.4.4 Vyhodnocení výsledků rekognice	22
4 Druhy rekognicí a druhy objektů rekognice	23
4.1 Podle rekognoskovaných objektů.....	23
4.1.1 Rekognice osob (živých, mrtvol, částí mrtvol)	23
4.1.2 Rekognice věcí (movitých, nemovitých)	24
4.1.3 Rekognice zvířat.....	25
4.2 Podle původnosti objektu	25
4.2.1 Rekognice in natura.....	25
4.2.2 Rekognice podle fotografií.....	26
4.3 Podle funkčně-dynamických znaků.....	26
4.4 Skrytá rekognice	27
4.5 Prázdná rekognice (slepá rekognice).....	28

5	Analýza problémů při provádění rekognice a návrhy opatření k jejich eliminaci	29
5.1	Analýza statistických informací	30
5.1.1	Počet provedených rekognicí	32
5.1.2	Druhy provedených rekognicí.....	34
5.1.3	Úspěšnost provedených rekognicí a důkazní využitelnost	36
5.1.4	Druhy trestných činů, u nichž byla provedena rekognice	39
5.2	Procesní problémy a pochybení při provádění rekognice	41
5.3	Technicko-taktické problémy při provádění rekognice.....	42
5.3.1	Výběr figurantů rekognice	43
5.3.2	Vizuální vzhled účastníků rekognice a doplňky	43
5.3.3	Počet figurantů při rekognici.....	46
5.3.4	Absence fotografického alba v elektronické podobě spisového materiálu.....	47
5.3.5	Změna vzhledu poznávané osoby během vazby	47
5.3.6	Výhradní provádění skryté rekognice	48
5.3.7	Komplikace při zajišťování odpovídajících figurantů pro rekognici	48
5.3.8	Shrnutí provedené analýzy	49
5.4	Návrhy opatření pro odstranění zjištěných problémů	50
5.4.1	Zajištění vizuální podobnosti figurantů	50
5.4.2	Optimalizace počtu figurantů.....	51
5.4.3	Eliminace nevhodných vizuálních doplňků	51
5.4.4	Důsledná kontrola a metodické vedení rekognice	51
5.4.5	Fotodokumentace a její využití pro zpětnou kontrolu	52
5.4.6	Opatření k eliminaci vlivu změny vzhledu na rekognici	52
5.4.7	Postup při volbě formy rekognice	53
5.4.8	Databáze figurantů rekognice (DAFREK).....	54
5.4.9	Shrnutí opatření	55
	Závěr.....	57

Seznam použitých zdrojů	59
Seznam zkratk	61
Seznam grafů a obrázků.....	62

Úvod

Rekognice je jedním z kriminalistických úkonů využívaných při dokazování v rámci trestního řízení. Slouží k identifikaci osob, věcí nebo jiných objektů na základě schopnosti svědka, poškozeného či jiné poznávající osoby znovu rozpoznat objekt svého předchozího vnímání. Správně provedená rekognice může významně přispět k objasnění trestné činnosti, zatímco chyby v jejím průběhu mohou vést k nesprávným závěrům, které mohou mít zásadní dopad na průběh a výsledky vyšetřování.

Zákonné zakotvení rekognice je upraveno v trestním řádu, tedy zákoně č. 141 z roku 1961 Sb., kde je rekognice řazena mezi zvláštní způsoby dokazování, přičemž zákon stanovuje přesná pravidla pro její provedení. Přesto se v praxi objevují problémy související s dodržováním procesních a metodických postupů, které mohou ovlivnit její důkazní hodnotu. Kriminalistická teorie i praxe proto věnují značnou pozornost otázkám neodkladnosti, neopakovatelnosti a správného provedení rekognice.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu současného stavu problematiky rekognice v trestním řízení v České republice. Cílem práce je nejen shrnout teoretické poznatky o rekognici, ale také identifikovat problémy, které se vyskytují v praxi a základě jejich analýzy navrhnout možná opatření k jejich eliminaci. Praktická část práce je zaměřena na analýzu provedených rekognic v rámci Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, územního odboru Praha venkov-VÝCHOD v období let 2013–2023.

Výsledky této práce mohou přispět k hlubšímu pochopení významu rekognice v trestním řízení a k formulaci doporučení pro zkvalitnění jejího provádění v praxi.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Tato bakalářská práce se zabývá procesním úkonem rekognice a její aplikací v kriminalistické praxi. Hlavním cílem této práce je analyzovat rekognice provedené v rámci Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, územního odboru Praha venkov-VÝCHOD v letech 2013–2023. Prostřednictvím této analýzy pak identifikovat případné procesní problémy a pochybení při provádění rekognicí a dále případné problémy technicko-taktické s cílem navrhnout opatření k jejich odstranění.

Práce se zaměřuje na posouzení plnění požadavků platné legislativy a kriminalistických zásad při provádění rekognicí. Důraz je kladen na výběr a vizuální podobnost figurantů, správnost dokumentace a další podstatné náležitosti rekognice.

Zkoumání bylo realizováno rozбором dokumentů a statistik Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, územního odboru Praha venkov-VÝCHOD za uvedené období a dále metodou přímého pozorování. Zkoumány byly protokoly o rekognicích, fotografické dokumentace, výsledky osob, záznamy o zahájení úkonů trestního řízení a další relevantní materiály. Pro vyhodnocení byla použita deskriptivní analýza, komparace s legislativními požadavky a kriminalistickými standardy, jakož i identifikace nejčastějších nedostatků.

2 Pojem rekognice a její historie

Rekognice pochází ze slova latinského původu *recognitio*. „Rekognice je opětovné seznání, rozpoznání, uznání, stvrzení. V řízení trestním agnoskování.“¹

Rekognice je jednou z kriminalistických metod, která se využívá v trestním řízení k identifikaci důležitých objektů. Tento proces je založen na schopnosti člověka znovu rozpoznat předmět, osobu nebo jiný objekt, který již dříve vnímal. Při rekognici dochází ke spojení paměťové stopy s identifikačními znaky předváděného objektu, což umožňuje jeho opětovnou identifikaci.²

Tato metoda je využívána v případech, kdy je zapotřebí ztotožnit konkrétní osobu, zvíře či věc, přičemž klíčovým předpokladem je existence svědka nebo jiné osoby, která daný objekt dříve pozorovala a uchovala si jeho myšlenkový obraz. Rekognici lze chápat jako zvláštní typ identifikace, jehož podstatou je proces opětovného rozpoznání.³

2.1 Základní pojmy užívané v rámci rekognice

Rekognice: Proces identifikace podezřelého nebo obviněného osobou, která byla svědkem trestného činu nebo jiné relevantní události. Případně rozpoznání věci, zvířete či aktu dříve vnímaného.

Identifikace: „Identifikace je proces zjišťování totožnosti, rozeznávání či rozlišování v procesu vnímání, nebo ztotožnění se s někým.“⁴

Paměťová stopa: Paměťová stopa představuje myšlenkový proces, umožňující zpětné zobrazení dříve vnímaných podnětů. Tento mentální obraz obsahuje specifické charakteristiky, které pomáhají při identifikaci daného objektu.⁵ Kriminalistické stopy lze rozdělit podle jejich vzniku na materiální a paměťové. Materiální stopy vznikají mechanickou interakcí objektu s prostředím, zatímco paměťové stopy se utvářejí ve vědomí člověka na základě jeho vnímání a interakce s okolním prostředím. Tyto stopy obsahují kriminalisticky významné informace, které jsou zaznamenány

¹ ŠUBERT, F. A. *Malý Ottův slovník naučný*. Vídeň: J. Otto, 1906, s. 565.

² MUSIL J., KONRÁD Z. a SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 345.

³ Tamtéž, s. 345.

⁴ ABZ.cz. Slovník cizích slov. [online]. [cit. 14. 1. 2025]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/identifikace>.

⁵ STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická taktika*. 2. vyd. Plzeň: Nakladatelství a vydavatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 155.

prostřednictvím psychických procesů, jako jsou vjemy, představy či vyšší mentální aktivity. Paměťové stopy hrají důležitou roli při objasňování kriminalisticky relevantních událostí, kdy se za pomoci různých kriminalistických, převážně taktických metod analyzuje obsah těchto paměťových stop, za účelem zjištění souvislosti s konkrétní událostí.⁶

Svědék: Osoba, která byla svědkem trestného činu nebo má jiné relevantní informace k vyšetřované události, nebo k jejímu pachateli a která svojí výpovědí může přispět k objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení.⁷

Subjekt rekognice: Subjektem rekognice, tedy osobou provádějící identifikaci, může být podle trestního řádu podezřelý, obviněný nebo svědek. Aby osoba mohla být považována za subjekt rekognice, musí daný objekt dříve vnímat svými smysly, uchovat si jeho obraz v paměti a být schopna jej znovu rozpoznat. V kriminalistické praxi se subjekt rekognice označuje také jako znovupoznávající, ztotožňující, identifikující nebo rekognující.⁸

Objekt rekognice: Trestní řád definuje objekty rekognice jako osoby nebo věci, aniž by blíže specifikoval jejich přesný okruh. Klíčovým předpokladem pro získání postavení objektu rekognice je skutečnost, že objekt poznávající osoba vnímala již dříve v souvislosti s vyšetřovanou událostí a je nositelem dostatečného množství marketů, aby mohl být opětovně rozpoznán. V rámci kriminalistické praxe se pro tyto objekty používají označení jako znovupoznávaný, ztotožňovaný, nebo identifikovaný objekt.⁹

In natura: Jedná se o latinský výraz označující přirozenou podobu, věcnou formu. V rámci rekognice pak označuje formu jejího provedení a to fyzicky za přítomnosti osob či věcí.

2.2 Historie rekognice na území České republiky

Vývoj rekognice na území České republiky lze sledovat již z období před sametovou revolucí, kdy byla součástí Československa. Postupem času docházelo k vývoji právních norem a metod, které rekognici upravují, a to v návaznosti na změny

⁶ HESS, L., PORADA, V. a STRAUS, J. K charakteristice a významu paměťové stopy. *Kriminalistika*, 2004, roč. 37, č. 1, s. 59.

⁷ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 97 odst. 1.

⁸ JANULKOVÁ, K. *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 2.

⁹ Tamtéž, s. 2.

trestního řádu a dalších souvisejících právních předpisů. Původně byla identifikace osoba předmětů pomocí paměťových stop vnímána jako forma výslechu, při níž měl svědek po slovním popisu možnost vidět danou osobu nebo věc za účelem jejich ztotožnění.¹⁰

V roce 1961 byl vydán nový trestní řád, který obsahoval ustanovení o provádění rekognice. Od té doby byl proces několikrát novelizován a aktualizován, aby reflektoval změny ve společnosti a současně korespondoval s technologickými možnostmi dané doby.

V minulosti byla rekognice často zaměňována nebo kombinována s jinými podobnými metodami, což vedlo k častým taktickým pochybením. Tyto chyby se mnohdy promítly i do procesní oblasti, kde v některých případech způsobily nevratné důsledky.¹¹

Kriminalistika dříve považovala rekognici za samostatnou metodu své praktické činnosti, zatímco trestní řád ji do roku 2001 vnímal jako specifickou formu výslechu, přičemž její provádění bylo popsáno pouze stručně v rámci pravidel pro výslech obviněného. Až novela trestního řádu z roku 2001 (zák. č. 265/2001 Sb.) zakotvila rekognici jako samostatný důkazní prostředek a detailně upravila její průběh i způsob dokumentace. Hlavní rozdíl mezi rekognicí a výslechem spočívá v jejím účelu, přičemž rekognice slouží k identifikaci osob a předmětů. Dále spočívá rozdíl v psychologických aspektech obou úkonů. Rekognice je navíc obvykle neopakovatelná. Novela z roku 2001 také zavedla do trestního řádu tzv. zvláštní způsoby dokazování, což jsou úkony úzce spojené s vyšetřováním trestné činnosti, u nichž byl dříve postup odvozován z pravidel platných pro výslech nebo ohledání.¹²

¹⁰ KONRÁD, Z. a VESELÁ, J. *Rekognice*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008, s. 19.

¹¹ Tamtéž, s. 30.

¹² JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 295.

3 Právní úprava, neodkladnost a neopakovatelnost rekognice

Kapitola se zaměřuje na právní rámec rekognice v trestním řízení, přičemž detailně rozebírá její legislativní zakotvení a procesní pravidla. Rovněž je zde vysvětleno, proč je rekognice považována za neodkladný a neopakovatelný úkon a jaké právní důsledky z této skutečnosti vyplývají. Pozornost je věnována dále podmínkám provedení rekognice, včetně specifik, která musí orgány činné v trestním řízení dodržovat, aby byla rekognice právně použitelná jako důkazní prostředek.

3.1 Právní úprava rekognice

Procení úkon rekognice nachází svoji zákonnou úpravu v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, konkrétně v první části, v hlavě páté v ustanovení § 104b, kde je včleněn mezi zvláštní způsoby dokazování v trestním řízení, kdy dalšími zvláštními způsoby dokazování jsou konfrontace, vyšetřovací pokus, rekonstrukce a prověrka na místě. Rekognice hraje důležitou roli při ověřování stávajících důkazů a získávání nových. Její výsledky mají zásadní význam nejen pro dokazování v trestním řízení, ale také pro formulování vyšetřovacích a operativně pátracích verzí.¹³

§ 104b tr. řádu – Rekognice

„(1) Rekognice se koná, je-li pro trestní řízení důležité, aby podezřelý, obviněný nebo svědek znovu poznal osobu nebo věc a určil tím jejich totožnost. K provádění rekognice se vždy přibere alespoň jedna osoba, která není na věci zúčastněna“¹⁴

Rekognice se provádí v případech, kdy je pro trestní řízení nezbytné ověřit, zda podezřelý, obviněný nebo svědek dokáže znovu rozpoznat konkrétní osobu nebo předmět a tím potvrdit jejich totožnost. Tento proces hraje klíčovou roli při získávání důkazů a ověřování výpovědí účastníků řízení. Aby byla zajištěna nestrannost a objektivita rekognice, musí být při jejím provedení vždy přítomna alespoň jedna nezúčastněná osoba, která s věcí nemá nic společného, aby zajistila nestrannost a správnost provedení daného úkonu.

„(2) Podezřelý, obviněný nebo svědek, kteří mají poznat osobu nebo věc, se před rekognicí vyslechnou o okolnostech, za nichž osobu nebo věc vnímali, a o znacích nebo

¹³ MUSIL, J. *Kriminalistika: učebnice pro studující práv.* Praha: Naše vojsko, 1990, s. 146.

¹⁴ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 104b odst. 1.

zvláštnostech, podle nichž by bylo možno osobu nebo věc poznat. Osoba nebo věc, která má být poznána, jim nesmí být před rekognicí ukázána.“¹⁵

Osoba, která má při rekognici identifikovat konkrétní osobu nebo předmět, tedy podezřelý, obviněný nebo svědek, musí být před samotným úkonem vyslechnuta. Výslech se zaměřuje na okolnosti, za kterých danou osobu či věc v minulosti vnímala, a na specifické znaky nebo zvláštnosti, které by mohly sloužit k její identifikaci. Zásadním pravidlem je, že poznávaná osoba nebo předmět nesmí být poznávající osobě před rekognicí ukázány, aby nedošlo k jejich zapamatování mimo samotný proces rekognice a tím nedošlo k ovlivnění výsledku tohoto procesu.

„(3) Má-li být poznána osoba, ukáže se podezřelému, obviněnému nebo svědkovi mezi nejméně třemi osobami, které se výrazně neodlišují. Osoba, která má být poznána, se vyzve, aby se zařadila na libovolné místo mezi ukazované osoby. Jestliže osoba má být poznána nikoliv podle svého vzezření, ale podle hlasu, umožní se jí, aby hovořila v libovolném pořadí mezi dalšími osobami s podobnými hlasovými vlastnostmi.“¹⁶

Pokud má být identifikována konkrétní osoba, je předvedena poznávající osobě, tedy podezřelému, obviněnému nebo svědkovi, mezi nejméně třemi dalšími osobami, které mají podobné fyzické rysy a nijak výrazně se neodlišují. Jedná se o rekognici provedenou *in natura*. Poznávané osobě je umožněno, aby si sama zvolila své umístění ve skupině, což přispívá k objektivitě celého procesu. V případě, že se rekognice provádí na základě hlasu, je poznávané osobě poskytnuta možnost promluvit v libovolném pořadí mezi dalšími figuranty, kteří mají obdobné hlasové vlastnosti, aby nebylo možné ji identifikovat pouze na základě pozice či jiných nepodstatných faktorů. Figuranti rekognice se tedy nesmí od poznávané osoby příliš lišit, zejména pak etnikem, věkem, výškou, váhou, úpravou a barvou vousů a vlasů, nebo oděvem. Pokud se osoba nebo věc, která má být identifikována, výrazně odlišuje od ostatních v rekognici, může to ohrozit objektivitu celého procesu. V krajním případě může taková situace vést až k tomu, že výsledek rekognice ztratí svou důkazní hodnotu.¹⁷

¹⁵ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 104b odst. 2.

¹⁶ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 104b odst. 3.

¹⁷ ŠÁMAL, P. *Přípravné řízení trestní*. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 325.

„(4) Není-li možno ukázat osobu, která má být poznána, rekognice se provede podle fotografie, která se předloží podezřelému, obviněnému nebo svědkovi s obdobnými fotografiemi nejméně tří dalších osob. Tento postup nesmí bezprostředně předcházet rekognici ukázáním osoby.“¹⁸

Pokud není možné předvést osobu k rekognici fyzicky, rekognice se provede na základě fotografie. Jedná se o rekognici provedenou podle fotografického alba. V takovém případě se podezřelému, obviněnému nebo svědkovi ukáže fotografie poznávané osoby spolu s minimálně třemi dalšími fotografiemi osob s podobnými rysy, aby byla zajištěna objektivita procesu. Tento způsob rekognice však nesmí být proveden bezprostředně před rekognicí prováděnou *in natura*, protože by mohlo dojít k ovlivnění poznávající osoby tím, že si obličej poznávané osoby předem zapamatuje z fotografie, což by mohlo ovlivnit nestrannost rekognice.

„(5) Má-li být poznána věc, ukáže se podezřelému, obviněnému nebo svědkovi ve skupině věcí pokud možno téhož druhu.“¹⁹

Na rekognici předmětů se vztahují totožná pravidla jako u předešlé rekognice osob. Tedy poznávaný předmět musí být umístěn do skupiny nejméně tří dalších předmětů stejného druhu.

„(6) Pro rekognici jinak platí ustanovení o výpovědi obviněného a svědka.“²⁰

Na provádění rekognice se vztahují stejné zásady jako na výpovědi obviněného a svědka v trestním řízení. Hlavním cílem je zajistit objektivitu a správnost tohoto důkazního úkonu. Klíčovým požadavkem je povinnost jednoznačně identifikovat účastníky rekognice a před jejím zahájením je řádně poučit v souladu s jejich procesním postavením. Toto poučení je nezbytné k tomu, aby si všichni zúčastnění byli vědomi svých práv a povinností. Rovněž je zde zdůrazněna důležitost dodržení procedurálních pravidel při sepisování protokolu o rekognici. Tento dokument musí obsahovat detailní informace o průběhu rekognice, včetně způsobu poučení účastníků, opatření přijatých k zajištění objektivitu a samotného výsledku rekognice. Protokol hraje klíčovou roli v dalších fázích trestního řízení, jelikož slouží jako důkazní materiál a zachycuje veškeré relevantní skutečnosti získané v průběhu rekognice.

¹⁸ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 104b odst. 4.

¹⁹ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 104b odst. 5.

²⁰ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 104b odst. 6.

„(7) Podle povahy věci lze rekognici provést tak, aby se poznávající osoba bezprostředně nesetkala s poznávanou osobou. Provádí-li se rekognice za účasti osoby mladší než osmnáct let, užije se přiměřeně § 102. Rekognici za přítomnosti svědka, jehož totožnost se utahuje z důvodů uvedených v § 55 odst. 2, lze za podmínek utajení jeho podoby a osobních údajů provést, pokud je svědek poznávající osobou.“²¹

Zde jsou popsána pravidla pro provedení rekognice za účasti osob nezletilých, přičemž je zde zdůrazněna nutnost dodržení omezení podle § 102 tr. řádu. V případech, kdy je nutné provést rekognici za účasti nezletilé osoby, je vyžadována spolupráce s orgánem sociálně-právní ochrany dětí nebo s osobou s praxí v oblasti výchovy mládeže, stejně jako při výsledku nezletilých. Odkaz na přiměřené použití § 102 tr. řádu uvádí, že pokud situace nevyžaduje specifický přístup, platí pravidla § 102 tr. řádu v plném rozsahu. Dále je zde upraveno provádění skryté rekognice, při níž nedochází k přímé fyzické konfrontaci mezi osobou poznávající a poznávanou. Skrytá rekognice využívá technické prostředky, jako je jednosměrné zrcadlo, které umožňuje pouze jednostranný pohled, nebo zařízení přenášející zvuk či obraz.

„(8) Po provedení rekognice se podezřelý, obviněný nebo svědek vyslechnou znovu, je-li třeba odstranit rozpor mezi jejich výpovědí a výsledky rekognice.“²²

Dojde-li ke zjištění rozdílů mezi výpovědí poznávající osoby a výsledkem rekognice, je poznávající osoba opětovně vyslechnuta za účelem vysvětlení zjištěných rozdílů.

3.2 Neodkladnost a neopakovatelnost rekognice

Rekognice se na základě ustanovení § 158a a § 160 odst. 4 trestního řádu řadí mezi neodkladné a neopakovatelné úkony.

Rekognici jako neodkladný a neopakovatelný úkon je možné provést podle § 158a tr. řádu na návrh státního zástupce za účasti soudce. Soudce pak odpovídá za zákonnost provedení tohoto úkonu a může do jeho průběhu zasahovat. Soudci však nepřísluší přezkoumávat závěr státního zástupce, že se jedná o úkon neodkladný či neopakovatelný. Rekognici je možné provést ještě před zahájením trestního stíhání, a to za podmínek uvedených v § 160 odst. 4 trestního řádu, neboť takový úkon

²¹ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 104b odst. 7.

²² ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 104b odst. 8.

nesnese z hlediska účelu trestního řízení odkladu do doby, než bude zahájeno trestní stíhání, a proto musí být neprodleně proveden.²³

„Neodkladným úkonem je takový úkon, který vzhledem k nebezpečí jeho zmaření, zničení nebo ztráty důkazu nesnese z hlediska účelu trestního řízení odkladu na dobu, než bude zahájeno trestní stíhání. Neopakovatelným úkonem je takový úkon, který nebude možno před soudem provést. V protokolu o provedení neodkladného nebo neopakovatelného úkonu je třeba vždy uvést, na základě jakých skutečností byl úkon za neodkladný nebo neopakovatelný považován“²⁴

Rekognice se provádí jako neodkladný úkon zejména v případech, kdy je nutné krátce po spáchání trestného činu identifikovat zadrženou osobu. Tento úkon nesnese odkladu, neboť jeho výsledek rozhoduje o dalším postupu v rámci omezení osobní svobody podezřelé osoby. Takový úkon musí být proveden neprodleně, aby podezřelá osoba mohla být buď propuštěna na svobodu, nebo vzata do vazby.²⁵

3.3 Rekognice v řízení o přestupcích

S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. září 2022 lze úkon rekognice provést i v rámci řízení o přestupcích a to podle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, lze provést rekognici podle fotografií a její výsledky použít jako důkaz, a to za analogického použití § 104b trestního řádu. Musí být však dodržena pravidla podle trestního řádu, týkající se počtu osob na fotografiích, jejich podobnosti, výslechu svědků před vlastní rekognicí a nepřípustnosti jejího opakování. Je však vyloučeno, aby rekognici prováděl jiný orgán veřejné moci před zahájením správního řízení.

„Podle judikatury Nejvyššího správního soudu pak platí ve správním trestání obdobné principy jako v případě soudního trestání. V přestupkovém řízení je tedy na místě aplikovat analogicky předpisy trestního práva, jestliže takový postup nevede k újmě účastníka řízení ani k újmě na ochraně hodnot, na jejichž vytváření a ochraně je veřejný zájem (viz rozsudky NSS ze dne 16. 4. 2008, čj. 1 As 27/2008-67, a ze dne 22. 1. 2009, čj. 1 As 96/2008-115, č. 1856/2009 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud

²³ MUSIL, J., ŠÁMAL, P. a KRATOCHVÍL, V. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 464.

²⁴ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), § 160 odst. 4.

²⁵ TIPLICA, M. a kol. *Kriminalistická taktika*. 2. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999, s. 94.

již v minulosti uvedl, že přestupek a trestný čin jsou sousedícími množinami skutkových podstat, které se vyznačují někdy menší a někdy větší mírou typové společenské škodlivosti. Ostatně totožný skutek může být podle intenzity útoku či výše škody klasifikován buď jako přestupek nebo jako trestný čin. Trestnost konkrétního činu se tak v případě správního i soudního trestání řídí obdobnými principy (rozsudek NSS ze dne 31. 5. 2007, čj. 8 As 17/2007-135, č. 1338/2007 Sb. NSS). V zásadě se tedy z hmotněprávního hlediska jedná o „spojené nádoby“, a proto nedává smysl, aby proces v obou těchto kategoriích ovládaly zcela odlišné zásady a pravidla. Postavení obviněného by se tak nemělo v zásadě lišit v přestupkovém či trestním řízení. Ani analogické použití procesních institutů by pak nemělo být diametrálně odlišné.“²⁶

3.4 Základní taktická pravidla při provádění rekognice

Tato kapitola se věnuje základním taktickým pravidlům, která je nutné dodržet při provádění rekognice, aby byl tento úkon co nejobjektivnější a jeho výsledky procesně využitelné. Jsou zde popsány postupy, které minimalizují možnost ovlivnění poznávající osoby, zajišťují správný výběr figurantů a odpovídající podmínky provedení rekognice.

3.4.1 Základní pravidla přípravy rekognice

Mezi prvotní postupy před samotnou rekognicí patří popsání objektu, který má být rozpoznán, což je provedeno výslechem poznávající osoby. Při výslechu je kladen důraz na to, aby dotazovaná osoba co nejpřesněji popsala charakteristické rysy hledaného objektu ve všech relevantních identifikačních aspektech. Zároveň je nutné zjistit, v jakých podmínkách a za jakých okolností daný objekt vnímala.²⁷

Dalším pravidlem v rámci přípravy rekognice je včasnost této přípravy. Proces přípravy rekognice lze rozdělit do dvou fází. První fáze zahrnuje analýzu dostupných materiálů, především výpovědi svědka, který bude provádět identifikaci. Dále se zkoumá jak samotný svědek a jeho osobnostní charakteristiky, tak i identifikovaný objekt a další okolnosti případu. Druhá fáze se zaměřuje na konkrétní přípravu samotné

²⁶ ČESKO. Nejvyšší správní soud. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. září 2022, čj. 1 As 168/2022-30. *Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu*, č. 4403/2022, s. 5. Brno: Nejvyšší správní soud, 2022.

²⁷ HEJDA, J. a Vysoká škola ekonomická v Praze. *Základy kriminalistiky*. Praha: Oeconomica, 2003, s. 108.

rekognice. To zahrnuje výběr a přípravu osob a předmětů, které budou součástí rekognice, zajištění co nejpodobnějších podmínek, v jakých byl objekt původně vnímán, a zabránění jakémukoliv předčasnému ukázání identifikovaného objektu před zahájením rekognice. Součástí této fáze je také příprava prostředků k dokumentaci celého procesu.²⁸

Neméně podstatnou částí přípravy rekognice je pak výběr přivzatých objektů. Ztotožňovaný objekt by měl být obvykle předložen mezi několika podobnými objekty stejného druhu. Hlavním cílem tohoto pravidla je zabránit jakémukoli ovlivnění osoby provádějící identifikaci a zajistit, aby byla nucena samostatně vybrat ten objekt, který odpovídá jejím vzpomínkám a shoduje se s uloženým obrazem v její paměti.²⁹

3.4.2 Základní pravidla provedení rekognice

Jedním ze základních pravidel provádění rekognice je řádné poučení jejich účastníků. Osoba provádějící identifikaci, identifikovaná osoba a osoba nezúčastněná jsou jednotlivě řádně podle ustanovení o výpovědi obviněného a svědka. Osoby, které jsou k rekognici přizvány jako figuranti, jsou v nezbytné míře instruovány.³⁰

Dalším pravidlem je zařazení poznávané osoby mezi představené osoby. Osoba, která má být identifikována, si sama zvolí libovolnou pozici mezi ostatními předváděnými osobami. Zároveň si sama vybere číslo, kterým ji v případě rozpoznání osoba provádějící identifikaci následně označí.³¹

A dále pak samotné označení dříve popsaného objektu poznávající osobou. Tento krok by měl obvykle probíhat před skupinou osob provádějících identifikaci proto, aby identifikovaná osoba mohla být přítomna a měla možnost dozvědět se výsledek. Pouze ve výjimečných situacích je možné, aby identifikace proběhla bez přítomnosti předváděných osob, například pokud má poznávající osoba psychické potíže, pociťuje silný strach nebo obavy z možných následků, jako například obavu ze msty.³²

²⁸ KONRÁD, Z. *Některé zvláštní způsoby dokazování*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017, s. 29–30.

²⁹ HEJDA, J. a Vysoká škola ekonomická v Praze. *Základy kriminalistiky*. Praha: Oeconomica, 2003, s. 109.

³⁰ PROTIVINSKÝ, M. a KLVAŇA, K. *Základy kriminalistiky*. 2. vyd. Praha: Armex, 2007, s. 91.

³¹ JANULKOVÁ K. *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 8.

³² MUSIL, J., KONRÁD, Z. a SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 350.

3.4.3 Dokumentace rekognice

Průběh a výsledky rekognice je nutné pečlivě zaznamenat, aby se předešlo jakýmkoli pochybnostem o její věrohodnosti, jelikož se jedná o úkon, který nelze opakovat. Klíčovým dokumentem v tomto procesu je protokol o rekognici, který se řídí ustanovením § 55 odst. 3 tr. řádu a stanovuje základní požadavky na jeho obsah.³³

Protokol o rekognici obsahuje podrobné informace o provedení tohoto úkonu, zejména místo a datum vyhotovení protokolu, funkci, jméno a příjmení vyšetřovatele a totožnosti dalších přítomných osob. Dále obsahuje místo a datum provedení rekognice, podmínky, za kterých byla provedena. Vlastní průběh rekognice, dobu zahájení a dobu skončení rekognice. Seznam použitých technických prostředků k dokumentaci. Vyjádření všech účastníků rekognice a jejich podpisy.

Po provedení rekognice se poznávající osoba vyslechne, je-li zapotřebí odstranit rozpory mezi předchozím výsledkem a výsledkem rekognice.

3.4.4 Vyhodnocení výsledků rekognice

Při vyhodnocování výsledků rekognice se klade důraz především na obsah výpovědi osoby provádějící identifikaci, jak před samotnou rekognicí, tak během ní. Posuzuje se, na základě jakých charakteristických znaků dotyčná osoba objekt rozpoznala a porovnává se její původní popis s tím, jaké znaky nakonec vedly k identifikaci. Rovněž se hodnotí shoda mezi tímto popisem a skutečnými rysy identifikovaného objektu. Kromě toho se bere v úvahu procesní postavení osoby provádějící identifikaci, její věrohodnost a nakonec se výsledky rekognice porovnávají s dalšími důkazy v daném trestním řízení.³⁴

³³ CHMELÍK, J. a BRUNA, E. *Dokazování v trestním řízení: Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018, s. 130.

³⁴ MUSIL, J. *Kriminalistika: učebnice pro studující práv*. Praha: Naše vojsko, 1990, s. 151.

4 Druhy rekognicí a druhy objektů rekognice

Rekognici lze rozdělit podle různých kritérií. Mezi nejvhodnější patří původnost předváděného objektu, dále podle vlastností identifikačních znaků a způsobu, jakým je objekt prezentován. Kriminalistika rozlišuje různé typy rekognice podle několika kritérií. Toto rozdělení je nezbytné především kvůli široké škále vyšetřovacích situací, které mohou mít odlišné prvky a vyžadují specifické taktiky provedení rekognice v závislosti na konkrétním případě.³⁵

4.1 Podle rekognoskovaných objektů

Kapitola se zabývá různými typy rekognice podle druhu objektu, který je znovu poznáván. Zaměřuje se na rozdíly mezi rekognicí osob, věcí a zvířat, přičemž popisuje specifika jednotlivých druhů a jejich význam v kriminalistické praxi. Dále objasňuje, jaké faktory ovlivňují přesnost a spolehlivost rekognice u různých typů objektů a jaké metody se při jejich identifikaci využívají.

4.1.1 Rekognice osob (živých, mrtvol, částí mrtvol)

Vnější znaky člověka lze rozdělit na znaky anatomické, funkčně-dynamické znaky a zvláštní znamení, která mohou být vrozená nebo získaná během života. Anatomické znaky jsou viditelné bez ohledu na pohyb či aktivitu dané osoby. Mezi tyto charakteristiky patří například tělesná stavba, tvar hlavy, šířka pánve, výška, hmotnost nebo barva očí.³⁶

Rekognice mrtvoly *in natura* je ztížena tím, že po smrti dochází ke změnám zevnějšku, například v důsledku rozkladných procesů či jiného poškození. Proto je v těchto případech před rekognicí nutné provést úpravu těla, aby bylo co nejvíce obnoveno jeho původní vzezření. Identifikaci obvykle provádějí rodinní příslušníci nebo osoby, které zesnulého dobře znaly a jsou schopny jej spolehlivě rozpoznat. Na rozdíl od identifikace živých osob, kde je rozpoznávaná osoba zařazena mezi další

³⁵ KONRÁD, Z. a VESELÁ, J. *Rekognice*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008, s. 26.

³⁶ DVOŘÁK, M. *Rekognice osob v trestním řízení*. Praha: Leges, 2022, s. 56.

jedince, se při rekognici mrtvol předvádí pouze samotné tělo, bez přítomnosti dalších objektů pro srovnání.³⁷

Při identifikaci mrtvé osoby v jejím přirozeném stavu jsou k rekognici přizvány osoby, u nichž se očekává, že zesnulého dobře znaly. Měly by být schopny rozpoznat nejen jeho vnější vzhled a oblečení, ale také skryté anatomické rysy, například jizvy po operacích, známky prodělaných nemocí, stav chrupu nebo osobní předměty, které měl zesnulý u sebe³⁸

4.1.2 Rekognice věcí (movitých, nemovitých)

Pokud poznávající osoba danou věc dobře zná, je její identifikace obvykle snadná. Při předchozím výsledku totiž může popsat specifické znaky, které vznikly například dlouhodobým používáním, opotřebením nebo vlivem činností majitele. Tyto detaily jsou často známy pouze majiteli nebo někomu, kdo s danou věcí pravidelně přicházel do kontaktu. Během rekognice pak může poznávající osoba tyto specifické znaky přímo označit, což umožňuje orgánům činným v trestním řízení ověřit správnost identifikace porovnáním s její předchozí výpovědí. Naopak identifikace věcí, které osoba viděla pouze v průběhu vyšetřované události, je složitější. V takových případech obvykle neměla možnost si věc důkladně prohlédnout, nezná její jedinečné detaily a často ji dokáže zařadit pouze do určité kategorie podobných předmětů.³⁹

Rekognice nemovitých věcí je spíše výjimečná a obvykle se provádí v případech, kdy je potřeba přesně určit konkrétní část terénu, místnost, byt nebo budovu. Před samotnou rekognicí je poznávající osoba vyslechnuta, aby popsala charakteristické znaky daného objektu. Pokud se jedná o místnost, mezi klíčové prvky, které by měla uvést, patří její poloha, rozměry, tvar, umístění oken a dveří, druh podlahy, barva a vzor malby či tapet, topná tělesa, rozmístění nábytku a jeho vzhled včetně barev a vzorů potahů nebo záclon. Po výsledku má poznávající osoba možnost si místnost podrobně prohlédnout a případně upozornit na další detaily. Na rozdíl

³⁷ KONRÁD, Z. *Některé zvláštní způsoby dokazování*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017, s. 41.

³⁸ HEJDA, J. a Vysoká škola ekonomická v Praze. *Základy kriminalistiky*. Praha: Oeconomica, 2003, s. 111.

³⁹ CHMELÍK, J. a BRUNA, E. *Dokazování v trestním řízení: Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018, s. 129.

od rekognice osob nebo předmětů se nemovité věci neprezentují ve skupině, ale vždy samostatně.⁴⁰

4.1.3 Rekognice zvířat

Rekognice zvířat, ať už živých či mrtvých nebo jejich částí, není zcela běžná, ale v určitých případech je možná. Lze ji využít například při vyšetřování krádeží zvířat nebo při útocích zvířat na lidi. Tento typ rekognice se obvykle nepovažuje za součást rekognice osob, ale je vnímán jako samostatná kategorie. Důvodem tohoto rozdělení je skutečnost, že rekognice zvířat vykazuje prvky jak rekognice věcí, protože zvíře nemá schopnost abstraktního myšlení, tak i rekognice osob, protože může být rozpoznáno nejen podle svého vzhledu, ale i například na základě specifických pohybových a funkčních znaků.⁴¹

Při rekognici zvířat lze v určitých případech předvést identifikované zvíře samostatně, a to zejména tehdy, pokud reaguje na hlas nebo povely. V ostatních situacích je zvíře zařazeno mezi další jedince stejného druhu, například do stáda, kde jsou přizvané objekty rekognice pečlivě vybírány tak, aby odpovídaly stejnému druhu, pohlaví, barvě srsti a byly přibližně ve stejném věku a kondici.⁴²

4.2 Podle původnosti objektu

Tato kapitola se zaměřuje na klasifikaci rekognice podle původnosti objektu, tedy zda je předváděný objekt v původní podobě nebo zda se využívají jeho zprostředkované formy. Popisuje rozdíly mezi rekognicí *in natura* a rekognicí podle fotografií, včetně jejich výhod a omezení. Dále se věnuje podmínkám, za kterých je vhodné jednotlivé metody použít, a jejich vlivu na spolehlivost rekognice.

4.2.1 Rekognice in natura

V praxi nejčastěji využívanou formou rekognice je rekognice *in natura*, tedy fyzické předvedení poznávaného objektu ve skupině dalších objektů obdobného vzhledu a stavu.

⁴⁰ CHMELÍK, J. a BRUNA, E. *Dokazování v trestním řízení: Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018, s. 129.

⁴¹ PROTIVINSKÝ, M. *Rekognice v přípravném řízení*. Praha: Ministerstvo vnitra ČSSR, 1971, s. 149.

⁴² JANULKOVÁ, K. *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 23.

Při rekognici živých osob *in natura* musí být identifikovaná osoba vždy zařazena mezi nejméně tři další osoby. Počet přizvaných osob do skupiny není nijak omezen, avšak zkušenosti ukazují, že nejvhodnější počet je mezi třemi až pěti osobami. Všichni účastníci rekognice musí být umístěni tak, aby je poznávající osoba mohla pozorovat z jednoho místa. Vícenásobné rekognice musí probíhat postupně tak, aby byl v každé skupině poznávajících objektů předváděn pouze jeden objekt, který je předmětem identifikace.⁴³

4.2.2 Rekognice podle fotografií

Rekognice osoby prostřednictvím fotografie je možná pouze tehdy, je-li zapotřebí znovu poznat osobu. Tento způsob rekognice má subsidiární charakter a smí být využit jen v případě, kdy není možné provést rekognici přímo za fyzické přítomnosti dané osoby, například proto, že ji nelze předvést poznávající osobě.⁴⁴

Při fotografické rekognici se poznávající osobě předkládá snímek hledané osoby společně s fotografiemi alespoň tří dalších osob, čímž je zajištěno, že celkový počet předložených snímků je nejméně čtyři. Pro zachování objektivity je nutné, aby všechny fotografie měly stejnou nebo velmi podobnou kvalitu, a to jak z hlediska ostrosti, barevnosti a velikosti, tak i způsobu zachycení osob, včetně úhlu a vzdálenosti záběru. Na fotografiích nesmí být žádné rozdílné údaje, jako jsou různá data nebo jiné značky, které by mohly poznávající osobu podvědomě ovlivnit při výběru.⁴⁵

4.3 Podle funkčně-dynamických znaků

Funkčně-dynamické znaky člověka, které mohou mít důkazní význam, zahrnují především pohybové projevy, jako jsou gestikulace, mimika, způsob chůze, běh a další pohybové vzorce. Kromě toho sem patří i hlas a způsob řeči. Tyto znaky představují soubor vrozených i získaných vlastností, které se projevují při aktivaci svalů a pohybu jednotlivých částí těla nebo v reakci na specifické vnitřní stavy jedince.⁴⁶

Při rekognici osoby na základě hlasu se identifikované osobě umožní promluvit v libovolném pořadí mezi dalšími jedinci s podobnými hlasovými charakteristikami.

⁴³ CHMELÍK, J. *Rukověť Kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 140.

⁴⁴ CHMELÍK, J. a BRUNA, E. *Dokazování v trestním řízení: Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018, s. 129.

⁴⁵ DVOŘÁK, M. *Rekognice osob v trestním řízení*. Praha: Leges, 2022, s. 61.

⁴⁶ Tamtéž, s. 69.

Hlasové projevy jednotlivých osob zaznívají postupně. Ačkoli zákon přesně nestanovuje počet osob, mezi nimiž má identifikovaná osoba hovořit, lze analogicky vycházet z pravidel rekognice podle vzhledu. To znamená, že i v tomto případě by měla být zařazena mezi nejméně tři další osoby s hlasovými vlastnostmi, které se od jejího hlasu výrazně neodlišují.⁴⁷

Funkční znaky člověka lze vnímat především zrakem a sluchem. Například chůzi lze nejen pozorovat, ale také rozpoznat podle zvukových charakteristik, jako jsou síla a rytmus kroků. Tento způsob identifikace je však méně běžný a obvykle použitelný pouze v případech, kdy poznávající osoba daného jedince dobře zná a jeho specifický způsob chůze si zapamatovala.⁴⁸

Tento typ rekognice může být problematický, protože identifikovaná osoba může být vědoma svých charakteristických znaků, podle nichž by mohla být rozpoznána. Z tohoto důvodu se může pokusit svůj typický projev vědomě pozměnit nebo se snažit rekognici záměrně narušit tím, že na sebe upoutá pozornost. Právě kvůli této možnosti někteří kriminalisté zastávají názor, že v takových případech je vhodnější provést rekognici skrytým způsobem.⁴⁹

4.4 Skrytá rekognice

Skrytá rekognice představuje upravenou formu běžné (tzv. otevřené) rekognice, při níž není umožněn přímý kontakt mezi identifikující a identifikovanou osobou. Poznávající osoba vidí předváděné osoby, ty však nemají možnost ji spatřit. Tento postup by měl být využíván pouze ve specifických a důvodných případech, protože standardně se považuje za žádoucí, aby identifikovaná osoba mohla sledovat průběh rekognice, včetně vyjádření závěrečného identifikačního stanoviska. Existují však tři hlavní důvody, pro které může být přímý kontakt mezi osobami při rekognici vyloučen. Prvním je možnost zkreslení projevů poznávající osoby v důsledku strachu či obav z identifikovaného jedince. Druhým důvodem je ochrana nezletilých svědků mladších osmnácti let, u nichž by opětovné oživování událostí mohlo mít

⁴⁷ CHMELÍK, J. a BRUNA, E. *Dokazování v trestním řízení: Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018, s. 123.

⁴⁸ PROTIVINSKÝ, M. *Rekognice v přípravném řízení*. Praha: Ministerstvo vnitra ČSSR, 1971, s. 137.

⁴⁹ JANULKOVÁ, K. *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 16.

negativní dopad na jejich psychický či morální vývoj. Třetím důvodem je situace, kdy se na rekognici podílí utajovaný svědek, jehož identita musí zůstat skryta.⁵⁰

Skrytá rekognice se technicky provádí především ve speciálních výslechových místnostech na policejních služebnách, které jsou někdy označovány jako rekogniční místnosti. Tyto prostory jsou vybaveny jednosměrným (tzv. polopropustným) zrcadlem, které při správném nastavení světelných podmínek umožňuje jednostrannou viditelnost. Díky tomuto může poznávající osoba nerušeně sledovat seřazené osoby, zatímco ony vnímají pouze svůj odraz v zrcadle a nemají možnost vidět poznávajícího.⁵¹

4.5 Prázdná rekognice (slepá rekognice)

„Pro otestování spolehlivosti poznávajícího je možné nejprve poznávajícímu ukázat baterii osob, ve které podezřelý není (tzv. slepá rekognice). Pokud poznávající v rámci slepé rekognice někoho označí, je nutné jej pro navazující skutečnou rekognici brát jako nespolehlivého. Před rekognicí by měl být poznávající výslovně upozorněn, že pachatel se nemusí nacházet mezi předváděnými osobami. Toto upozornění výrazně snižuje riziko procento špatně označených poznávaných, zatímco se procento řádně označených poznávaných nesníží.“⁵²

⁵⁰ DVOŘÁK, M. *Rekognice osob v trestním řízení*. Praha: Leges, 2022, s. 75–76.

⁵¹ Tamtéž, s. 77.

⁵² ČESKO. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu ze dne 8. října 2020, sp. zn. II. ÚS 2016/20. *Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu*. Sv. 99, č. 172, s. 6. Brno: Ústavní soud, 2020.

5 Analýza problémů při provádění rekognice a návrhy opatření k jejich eliminaci

Aby bylo možné důkladně analyzovat problémy, které mohou vznikat při provádění procesního úkonu rekognice, je nezbytné nejprve shromáždit, zpracovat a následně vyhodnotit veškerá dostupná data a informace, které se k tomuto úkonu vztahují. Pouze na základě detailní analýzy lze identifikovat klíčové faktory, které ovlivňují efektivitu a správnost rekognice a zároveň odhalit případné problémy, které mohou v průběhu jejího provádění nastávat.

Na základě předpokladu, že při provádění rekognice může docházet k problémům, pochybením či jiným formám chybovosti, byla stanovena hypotéza, že tento procesní úkon není vždy realizován bezchybně a v souladu se všemi metodickými a právními požadavky. Cílem analýzy bylo tuto hypotézu ověřit a zjistit, v jakých oblastech k nedostatkům nejčastěji dochází.

Z tohoto důvodu byly sestaveny podrobné statistiky týkající se využívání rekognice na území Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, konkrétně v rámci územního odboru Praha venkov-VÝCHOD. Data byla shromážděna a analyzována za období deseti let, konkrétně od roku 2013 do roku 2023. Tato statistická analýza měla za cíl zjistit nejen četnost provádění rekognice jako procesního úkonu, ale také úspěšnost jednotlivých případů, tedy do jaké míry vedla rekognice ke správné identifikaci podezřelých osob či jiných relevantních objektů. Zvláštní pozornost byla věnována také procesním následkům tohoto úkonu, tedy tomu, jakým způsobem ovlivnila další průběh trestního řízení, zda přispěla k usvědčení pachatele, nebo zda naopak vedla ke zpochybnění důkazní situace.

Na základě takto získaných dat bylo možné přistoupit k podrobnějšímu zkoumání možných problémů, k nimž může při rekognici docházet. Analýza se zaměřila nejen na procesní problémy a pochybení, tedy chyby v dodržování zákonných postupů, ale také na technicko-taktické aspekty provádění tohoto úkonu. Bylo zjišťováno, zda jsou dodržovány zásady objektivitu a nestrannosti rekognice, zda je správně aplikována metodika výběru osob či objektů k porovnání a zda jsou používány adekvátní postupy k eliminaci možného ovlivňování svědků nebo poškozených osob.

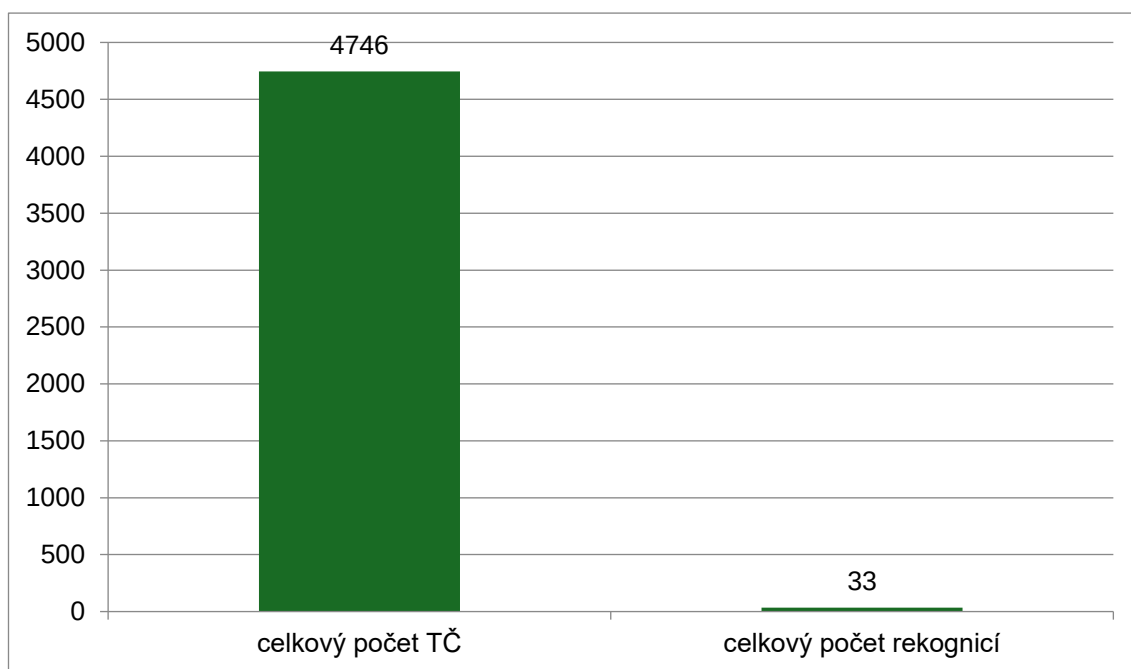
Díky této analýze bylo možné nejen získat přehled o efektivitě využívání rekognice v rámci KŘPS PVV, ale také formulovat návrhy na zlepšení praxe tak, aby byla rekognice prováděna co nejpřesněji, v souladu se zákonnými požadavky a bez jakýchkoli procesních či metodických nedostatků.

5.1 Analýza statistických informací

V rámci této analýzy bylo zkoumáno, jak často a v jakých případech je v praxi využíván procesní úkon rekognice. Zvláštní pozornost byla věnována nejen samotné četnosti použití tohoto procesního úkonu, ale také jeho konkrétním formám a způsobům provedení. Analyzovány byly jednotlivé druhy rekognic, a to jak podle metody jejich realizace, například rekognice *in natura* nebo rekognice podle fotografického alba, tak i podle předmětu rekognice, například rekognice osob, předmětů či jiných relevantních objektů souvisejících s trestním řízením.

Dále byla hodnocena míra úspěšnosti provedených rekognic, tedy nakolik byly jednotlivé rekognice efektivní a přispěly k objasnění skutkového stavu v trestním řízení. Kromě toho byla analýza zaměřena i na to, v jakých typech trestné činnosti bylo tohoto úkonu nejčastěji využíváno. Cílem bylo zjistit, zda se rekognice uplatňuje převážně v případech závažné trestné činnosti, jako jsou násilné trestné činy, majetková kriminalita či jiné druhy deliktů, nebo zda je využívána rovnoměrně napříč různými oblastmi kriminality.

Graf 1: Statistika počtu zpracovávaných případů a počtu provedených rekognicí⁵³

Graf znázorňuje celkový počet trestných činů (dále jen „TČ“) zpracovaných na SKPV PVV v období 2013–2023 a počet provedených rekognicí ve stejném časovém rozmezí. Z výsledků je patrné, že zatímco celkový počet TČ dosahuje 4746 případů, rekognice byla využita pouze ve 33 případech. Tento výrazný rozdíl poukazuje na skutečnost, že rekognice není častou součástí vyšetřovacích metod a její využití je ve srovnání s celkovým objemem kriminality zanedbatelné.

Nízký počet rekognicí může být ovlivněn různými faktory, například preferencí jiných důkazních prostředků, jako jsou kamerové záznamy, svědecké výpovědi nebo forenzní analýza. Také může odrážet legislativní a procesní omezení, která rekognici regulují a omezují její aplikovatelnost v praxi. Přestože se jedná o užitečný identifikační nástroj, jeho využití je zřejmě omezené na specifické situace, kde jiné důkazní metody nejsou dostupné nebo dostatečně průkazné.

Vizuální disproporce mezi oběma ukazateli v grafu podtrhuje rozdíl mezi celkovým počtem případů a četností využití rekognice. Tento fakt může vést k otázce, zda je rekognice stále relevantním vyšetřovacím postupem, nebo zda by měla být její aplikace v praxi rozšířena a více využívána.

⁵³ Zdroj: Policie ČR, vlastní zpracování.

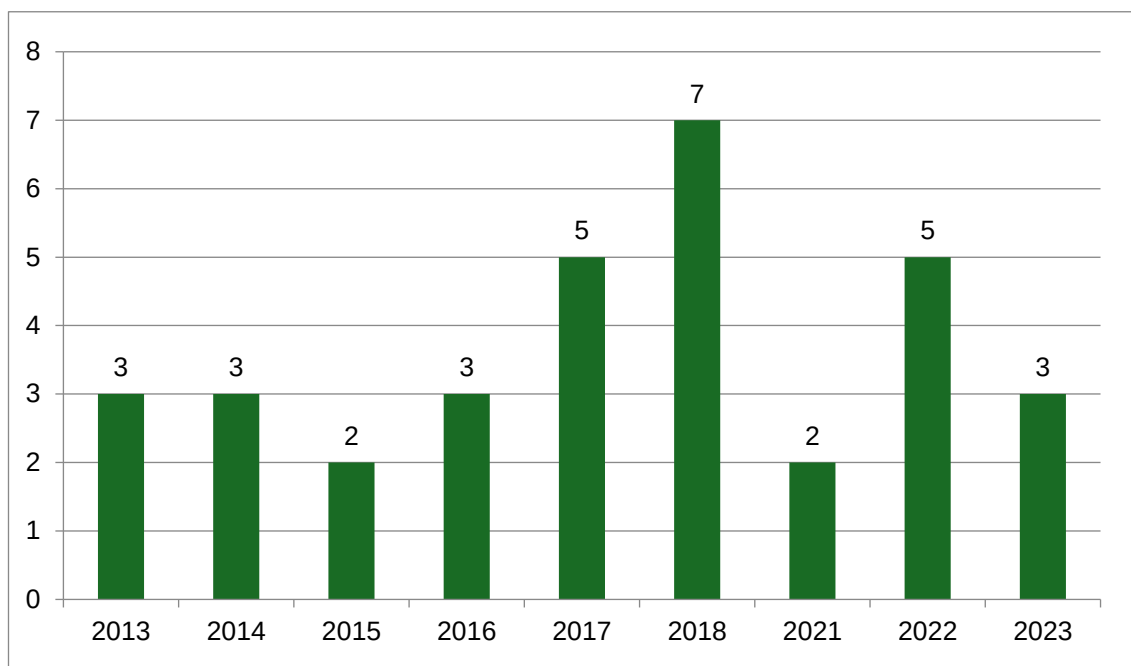
5.1.1 Počet provedených rekognicí

Analýza počtu provedených rekognicí na území KŘPS PVV v letech 2013 až 2023 poskytne důležitý pohled na četnost využívání tohoto procesního úkonu v trestním řízení.

Cílem této části je nejen kvantifikovat počet provedených rekognicí v jednotlivých letech, ale také provést srovnání s celkovým počtem evidovaných trestných činů za stejné období. Tento přístup umožní vyhodnotit, jaké procento TČ bylo řešeno s využitím rekognice a zda lze identifikovat souvislosti mezi celkovým vývojem kriminality a využíváním tohoto důkazního prostředku.

Výsledky analýzy mohou přispět k lepšímu pochopení role rekognice v rámci vyšetřování a pomoci určit, zda její využití v průběhu let narůstalo, klesalo či zůstávalo stabilní.

Graf 2: Statistika provedených rekognicí podle let⁵⁴

Graf znázorňuje četnost provedených rekognicí v jednotlivých letech, přičemž byly odstraněny roky, ve kterých rekognice provedena nebyla. Tento přístup umožňuje lépe znázornit vývoj a skutečné rozložení rekognicí v čase bez vizuálních mezer, které by mohly zkreslovat interpretaci dat.

Z výsledků je patrné, že nejvyšší počet provedených rekognicí byl zaznamenán v roce 2018, kdy bylo provedeno 7 rekognicí. Další výraznější nárůsty lze pozorovat v letech 2017 a 2022, kdy počet rekognicí dosáhl pěti případů. Naopak v některých obdobích, například po roce 2018, došlo k poklesu, přičemž v roce 2021 byly provedeny pouze dvě rekognice.

Celkové rozložení naznačuje, že využívání rekognicí ve sledovaném období nebylo pravidelné, ale spíše kolísavé. Tento trend může být ovlivněn různými faktory, jako jsou procesní požadavky nebo samotný charakter případů, ve kterých byla rekognice využita.

⁵⁴ Zdroj: Policie ČR, vlastní zpracování.

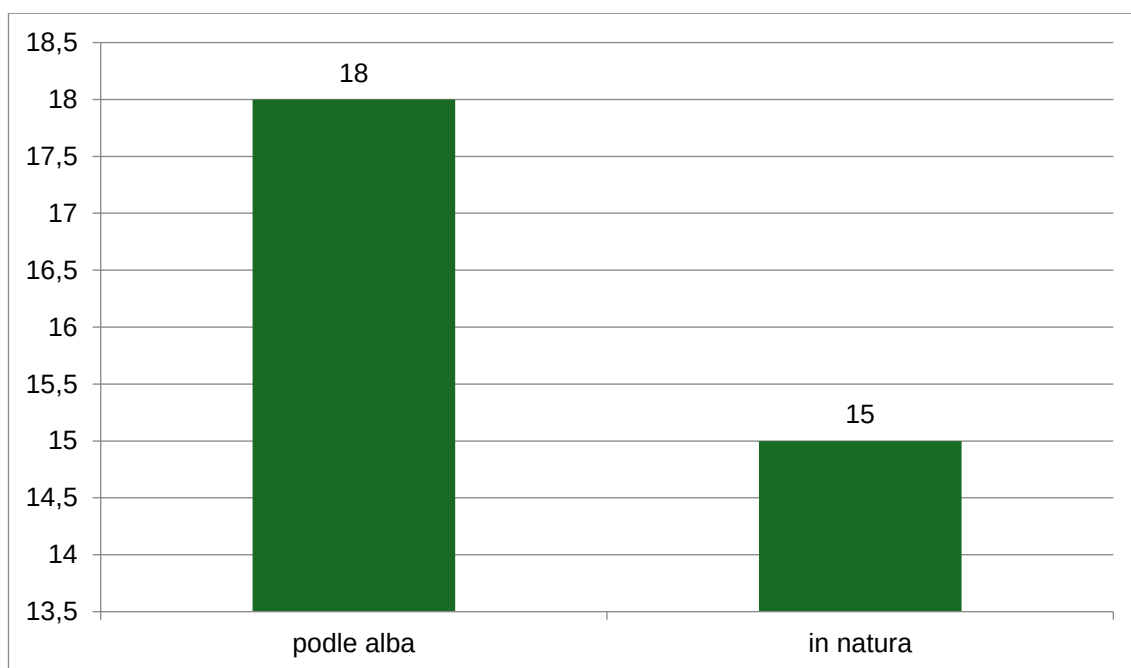
5.1.2 Druhy provedených rekognicí

Nejprve bude provedena analýza zaměřená na způsob provedení rekognice. V této části bude hodnoceno, jaké metody rekognice byly v praxi nejčastěji využívány a budou zohledněny jednotlivé typy a četnost.

Následně bude analýza zaměřena na předmět rekognice. V této části bude sledováno, zda byly rekognice prováděny výhradně na osobách, nebo zda se vyskytly také rekognice věcí či zvířat. Dále bude vyhodnoceno, zda došlo k případům prázdných rekognicí.

Tento postup umožní komplexní pohled na způsob využívání rekognice a poskytne důležité informace pro celkové zhodnocení efektivity tohoto procesního úkonu.

Graf 3: Statistika provedených rekognicí podle způsobu provedení⁵⁵

Při vyhodnocení výsledků rekognice podle způsobu jejího provedení bylo zjištěno, že nejčastěji používanou metodou byla rekognice podle fotografického alba, která tvořila 54,55 % všech provedených rekognicí. Tento způsob rekognice spočívá v předložení fotografického alba obsahujícího snímky různých osob, mezi

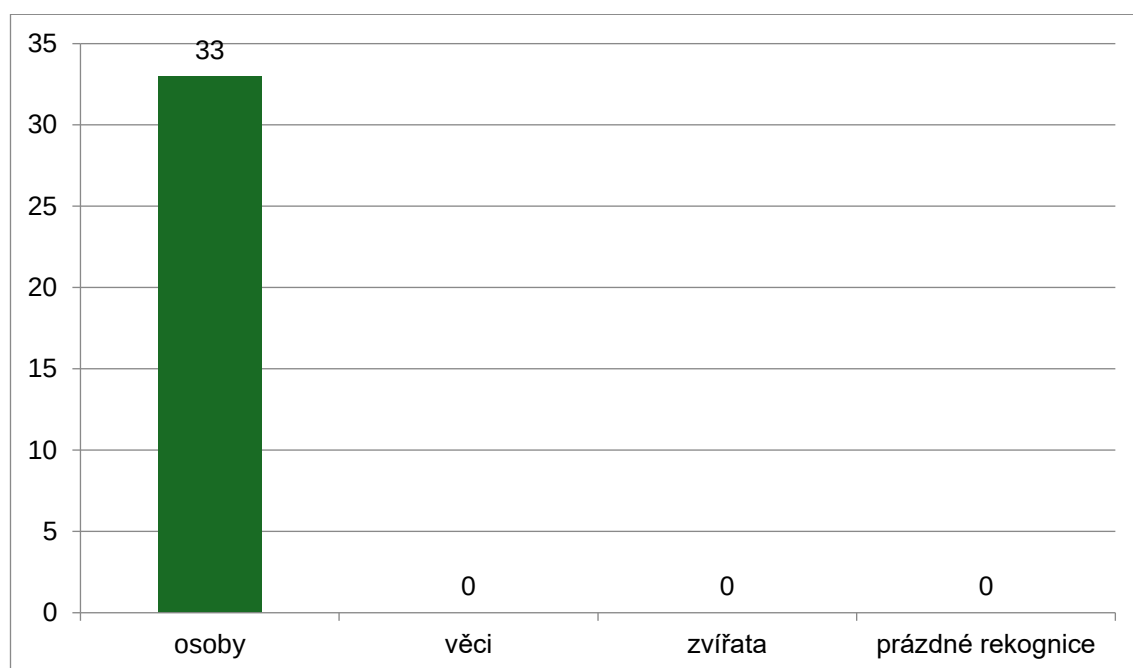
⁵⁵ Zdroj: Policie ČR, vlastní zpracování.

nimiž se nachází také osoba poznávaná. Tento přístup umožňuje rychlou a efektivní identifikaci, zejména v případech, kdy svědek nemá možnost vidět podezřelého naživo.

Rekognice prováděná *in natura* pak představovala 45,45 % všech provedených rekognicí. Tato metoda zahrnuje osobní identifikaci v reálném prostředí, kde svědek či poškozený rozpoznává podezřelou osobu přímo mezi skupinou dalších osob. Rekognice *in natura* je považována za spolehlivější, protože umožňuje svědkovi vnímat nejen vizuální podobu identifikované osoby, ale také její pohyby, chování nebo hlasový projev, čímž se snižuje riziko chybné rekognice.

Výsledky ukazují, že i přes vyšší zastoupení rekognice podle alba je důležité zvažovat kontext konkrétního případu a volit nejvhodnější metodu podle dostupných možností a podmínek. Přestože rekognice *in natura* vyžaduje složitější organizační zabezpečení, může přinášet přesnější výsledky a vyšší důkazní hodnotu v trestním řízení.

Graf 4: Statistika provedených rekognicí podle předmětu rekognice⁵⁶

Vyhodnocení výsledků rekognice podle předmětu rekognice ukázalo, že veškeré provedené rekognice se týkaly výhradně osob, které tvořily stoprocentní podíl všech zaznamenaných případů. V rámci analyzovaného souboru dat nebyly evidovány žádné rekognice věcí, zvířat ani prázdné rekognice.

⁵⁶ Zdroj: Policie ČR, vlastní zpracování.

Tento výsledek odráží skutečnost, že rekognice osob představuje klíčový nástroj při trestním řízení, zejména v případech, kdy je nezbytné potvrdit nebo vyloučit totožnost podezřelých na základě svědecké výpovědi.

Absence rekognicí věcí a zvířat může souviset s charakterem vyšetřovaných případů, kde nebylo nutné ověřovat totožnost předmětů nebo zvířat jako relevantních důkazních prvků. Prázdné rekognice, tedy situace, kdy by poznávající osobě byla představena skupina osob záměrně neobsahující poznávanou osobu, rovněž nebyly zaznamenány. Tento fakt může naznačovat vysokou přesnost a smysluplnost provedených rekognicí, jelikož v každém případě vedla rekognice k určitému výsledku, který nebyl zpochybněn nedůvěryhodností poznávajícího.

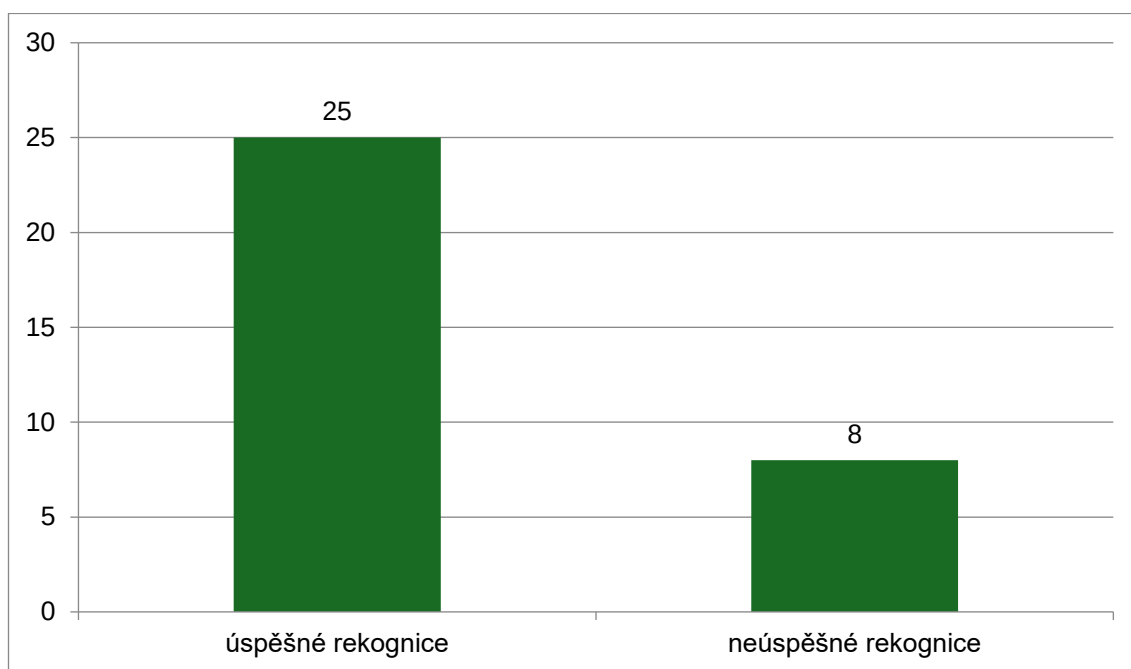
Zjištěná data tak potvrzují, že v rámci analyzovaného období byla rekognice osob jediným využívaným typem tohoto úkonu. Tento trend může vypovídat o praktickém zaměření rekognicí v rámci vyšetřování trestné činnosti a o tom, jaké aspekty rekognice mají v praxi nejvyšší důkazní hodnotu.

5.1.3 Úspěšnost provedených rekognicí a důkazní využitelnost

Úspěšnost provedených rekognicí a jejich důkazní využitelnost představují klíčové aspekty tohoto procesního úkonu v trestním řízení. Cílem této analýzy je vyhodnotit, do jaké míry vedly jednotlivé rekognice k úspěšné identifikaci osob a jaké důsledky měly z hlediska důkazního řízení.

V rámci této statistické analýzy bude sledováno, jaký podíl rekognicí byl úspěšný, tedy vedl k jednoznačné identifikaci podezřelého, a naopak jak často docházelo k neúspěšné rekognici, kdy poznávající nebyl schopen provést rozpoznání. Současně bude vyhodnoceno, jakým způsobem bylo rozhodnuto v případech, ve kterých bylo přistoupeno k provedení rekognice a zda byly výsledky rekognicí využity jako důkaz v dalších fázích trestního řízení.

Graf 5: Statistika provedených rekognicí podle úspěšnosti⁵⁷

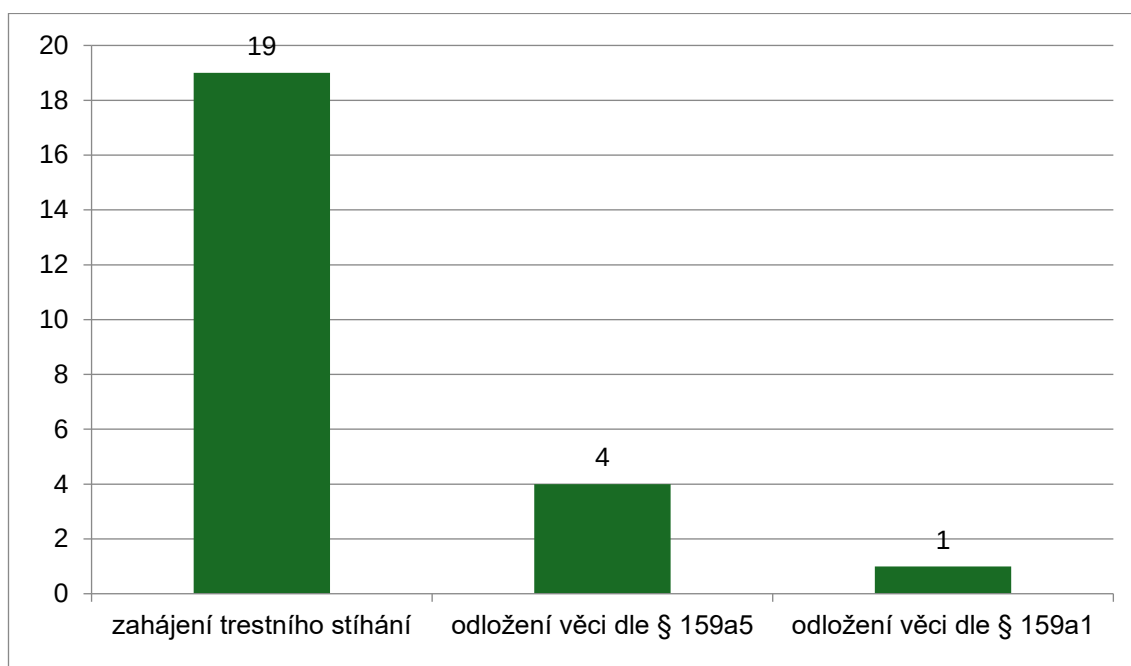
Na základě provedené analýzy dat bylo zjištěno, že úspěšnost rekognice byla převážně vysoká. Konkrétně 75,76 % všech provedených rekognicí vedlo k pozitivní identifikaci. Naopak 24,24 % případů skončilo negativní rekognicí, tedy svědek nebo poškozený nebyl schopen provést jednoznačnou identifikaci, případně označil nesprávný objekt.

Tento výsledek naznačuje, že rekognice je důležitým a spolehlivým nástrojem v trestním řízení. Přestože většina rekognicí byla úspěšná, podíl neúspěšných pokusů ukazuje, že existují faktory, které mohou správnost rekognice ovlivnit. Mezi tyto faktory mohou patřit například podmínky, za kterých byla rekognice provedena, doba uplynulá od pozorování poznávaného nebo psychický stav svědka. Z tohoto důvodu je nezbytné věnovat procesu rekognice dostatečnou pozornost, dbát na její správné provedení a minimalizovat možné ovlivnění svědků, aby byla její důkazní hodnota co nejvyšší.

Celkově lze tedy konstatovat, že rekognice se ukazuje jako efektivní vyšetřovací metoda, která ve většině případů přispívá k objasnění trestné činnosti a může sloužit jako důkazní prostředek v rámci trestního řízení. Nicméně zjištěný podíl neúspěšných rekognicí zároveň podtrhuje potřebu důsledného dodržování metodických a procesních postupů, aby byla zajištěna maximální spolehlivost tohoto úkonu.

⁵⁷ Zdroj: Policie ČR, vlastní zpracování.

Graf 6: Statistika rozhodnutí v případech, ve kterých byla provedena rekognice⁵⁸

Statistická analýza rozhodnutí ve věci u případů, kde bylo přistoupeno k provedení rekognice, ukázala, že rekognice měla v převážné většině případů významný dopad na další průběh trestního řízení. Výsledky naznačují, že v naprosté většině analyzovaných případů přispěla rekognice k zahájení trestního stíhání, což potvrzuje její důkazní hodnotu v rámci vyšetřování. Ve všech analyzovaných případech byl výsledek rekognice použit jako důkazní prostředek.

Konkrétně bylo zjištěno, že v 79,17 % případů kde byla využita rekognice, došlo k zahájení trestního stíhání podezřelého. Tento výsledek podtrhuje význam rekognice jako efektivního nástroje při dokazování a identifikaci pachatelů trestné činnosti.

Naopak, v 16,67 % případů s využitím rekognice, bylo rozhodnuto o odložení věci dle § 159a odstavec 5 trestního řádu. To znamená, že v těchto případech nebylo zjištěno důvodné podezření ze spáchání trestného činu nebo se nepodařilo shromáždit dostatek důkazních materiálů k zahájení trestního stíhání. Důvodem tohoto rozhodnutí mohla být například nejednoznačná svědecká rekognice, nedostatečné podpůrné důkazy nebo skutečnost, že se ve věci nepodařilo shromáždit dostatek relevantních informací.

Celkové výsledky ukazují, že rekognice je důležitým procesním úkonem, který může výrazně ovlivnit rozhodování ve věci. To podtrhuje význam správného provedení

⁵⁸ Zdroj: Policie ČR, vlastní zpracování.

rekognice a jejího začlenění do širšího souboru důkazních prostředků, které umožní co nejobektivnější posouzení skutkového stavu.

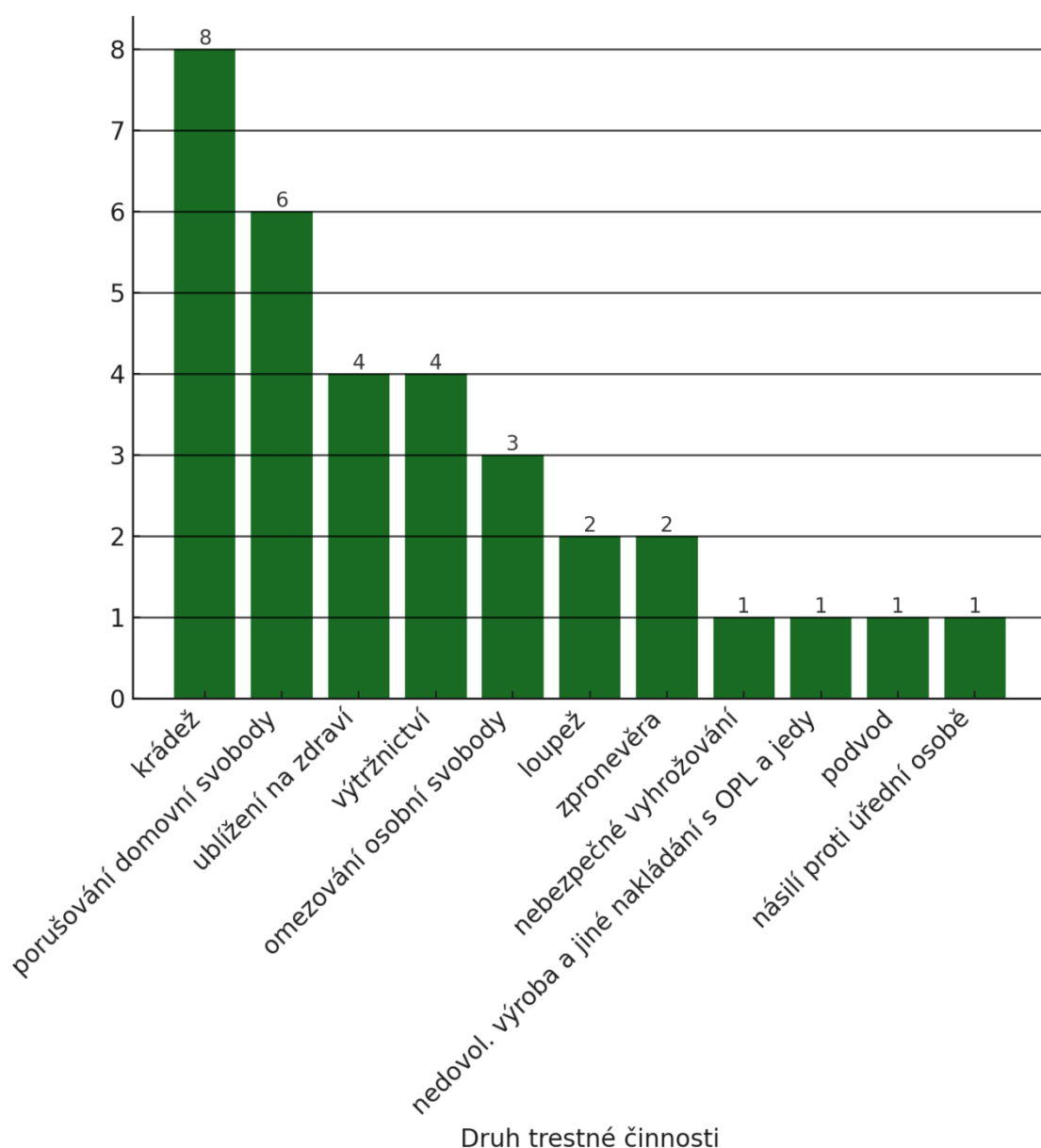
5.1.4 Druhy trestných činů, u nichž byla provedena rekognice

Analýza trestné činnosti, kde byla využita rekognice, poskytuje důležitý pohled na oblasti, ve kterých tento procesní úkon nachází své nejčastější uplatnění. Cílem této statistiky je zjistit, u jakých druhů trestných činů byla rekognice použita jako prostředek k identifikaci osob a jaké jsou nejčastější typy kriminality, kde se tento nástroj v praxi uplatňuje.

V rámci analýzy byly jednotlivé trestné činy rozděleny podle jejich právní kvalifikace. Pokud se v jednom skutku vyskytovalo více trestných činů, byly tyto skutky rozděleny a zařazeny do odpovídajících kategorií samostatně. Tím je zajištěno, že analýza poskytuje co nejpřesnější obraz o zastoupení jednotlivých TČ v případech, kdy byla rekognice provedena.

Výsledky této statistiky umožní posoudit význam rekognice v různých oblastech kriminality a případně identifikovat v jakých situacích je tento procesní úkon nejčastěji využíván. Analýza také napomůže k zhodnocení efektivity rekognice jako nástroje trestního řízení a její role při objasňování jednotlivých druhů trestné činnosti.

Graf 7: Statistika provedených rekognicí podle druhu trestných činů ⁵⁹

Vyhodnocení statistiky trestné činnosti, kde bylo v rámci prověřování přistoupeno k provedení rekognice, ukazuje, že tento procesní úkon byl nejčastěji využíván u majetkové a násilné trestné činnosti.

Největší podíl případů tvořil trestný čin krádeže, který se vyskytoval ve 27,59 % analyzovaných případů. Tento výsledek naznačuje, že rekognice je často využívána k identifikaci pachatelů majetkové trestné činnosti, kde rekognice hraje klíčovou roli při dokazování.

⁵⁹ Zdroj: Policie ČR, vlastní zpracování.

Dalším nejčastěji zastoupeným trestným činem bylo porušování domovní svobody, které tvořilo 13,79 % případů. Tento trestný čin bývá často spojen s neoprávněným vniknutím do obydlí, kde rekognice slouží k identifikaci podezřelé osoby na základě svědecké výpovědi.

Na třetím místě s 10,34 % jsou zastoupeny trestné činy ublížení na zdraví a výtržnictví, což potvrzuje, že rekognice je významným nástrojem také u násilných trestných činů, kde je důležité potvrdit totožnost útočníka.

Dalšími významnými kategoriemi jsou omezování osobní svobody a trestný čin loupež, které se vyskytly v 6,90 % případů. Tyto skutky často zahrnují přímý kontakt pachatele s obětí, což činí rekognici klíčovým důkazním prostředkem.

Mezi méně časté, ale stále významné trestné činy patří zpronevěra, neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku, nebezpečné vyhrožování a nedovolená výroba omamných a psychotropních látek. Dále podvod a násilí proti úřední osobě, každý z uvedených trestných činů se vyskytoval v 3,45 % zkoumaných případů.

Celkově lze konstatovat, že rekognice je nejčastěji využívána u majetkové kriminality a násilných trestných činů, kde je rekognice pachatele často klíčovým důkazem. Výsledky také naznačují, že rekognice hraje důležitou roli v případech, kde došlo k přímému kontaktu mezi obětí a pachatelem, což potvrzuje její význam v trestním řízení.

5.2 Procesní problémy a pochybení při provádění rekognice

V rámci provedené analýzy rekognic realizovaných na KŘPS PVV v období let 2013 až 2023 nebyla zjištěna žádná procesní pochybení, nebo procesní problémy. Z dostupných protokolů a dokumentace vyplývá, že všechny provedené rekognice byly provedeny v souladu se zákonnými požadavky a platnou právní úpravou.

Každá rekognice byla provedena za přítomnosti alespoň jedné nezúčastněné osoby, což odpovídá požadavkům § 104b trestního řádu. Dále bylo zajištěno, že před každou rekognicí byl poznávající svědek řádně vyslechnut k okolnostem, za nichž osobu nebo věc vnímal, a k rozpoznávacím znakům, na jejichž základě měl být objekt

identifikován. Po provedení rekognice byl vždy vyhotoven protokol, který obsahoval veškeré náležitosti stanovené trestním řádem.

Písemná dokumentace každé rekognice zahrnovala nejen protokol o jejím průběhu, ale také fotografie rekognice a výslechy osob provedené před a po jejím uskutečnění. Ze zjištěných údajů vyplývá, že procesní pravidla byla dodržována a v žádném z analyzovaných případů nebylo zjištěno, že by rekognice proběhla nezákonně či v rozporu s procesními požadavky.

Celkové hodnocení provedených rekognic na uvedeném útvaru potvrzuje, že tento důkazní úkon byl vykonáván pečlivě, objektivně a v souladu se stanovenými pravidly. Nebylo zjištěno žádné ovlivňování poznávající osoby, byla dodržena zásada nestrannosti a vyloučeny jakékoli nedostatky, které by mohly snížit důkazní hodnotu rekognice. Výsledky této analýzy tak dokládají, že ve zkoumaném období byly rekognice prováděny plně v souladu se zákonem a procesními standardy trestního řízení.

5.3 Technicko-taktické problémy při provádění rekognice

V předchozí kapitole bylo analyzováno, zda při provádění rekognice dochází k procesním problémům. Výsledky analýzy potvrdily, že rekognice na území KŘPS PVV, byly prováděny v souladu s platnými předpisy a nebylo zjištěno žádné procesní pochybení, nebo jakékoli procesní problémy. Z tohoto důvodu se následující kapitola zaměří na technicko-taktické problémy, která mohou nastat i při formálně správném průběhu rekognice.

Tato část práce se bude podrobně věnovat analýze fotodokumentace a průběhu jednotlivých rekognic, přičemž zvýšený důraz bude kladen na správnost výběru figurantů, dodržení zásady nestrannosti a celkové technické provedení tohoto procesního úkonu. Bude zkoumáno, zda byly dodrženy všechny zásady kriminalistické metodiky a zda nebyly zaznamenány jakékoli nedostatky, které by mohly ovlivnit objektivitu rekognice.

Cílem této analýzy je identifikovat případné technické a taktické problémy, které mohou snižovat důkazní hodnotu rekognice, nebo které mohou případně provedení rekognice zkomplikovat.

5.3.1 Výběr figurantů rekognice

Při vyhodnocení jedné z analyzovaných rekognic bylo zjištěno, že při jejím provedení nebyly plně dodrženy zásady pro výběr figurantů. Konkrétně došlo k situaci, kdy poznávaná osoba (Foto 1 účastník rekognice pod číslem 4) byla jediná, která měla vousy, zatímco ostatní figuranti byli hladce oholeni. Kromě toho se figuranti mezi sebou odlišovali rozdílnou muskulaturou, což mohlo vést k vizuálnímu zvýraznění poznávané osoby a tím k potenciálnímu ovlivnění výsledků rekognice. Tyto skutečnosti jsou v rozporu s principem objektivity, který vyžaduje, aby se poznávaná osoba mezi figuranty nijak výrazně neodlišovala. I když nelze jednoznačně určit, zda tato nesrovnalost ovlivnila konečný výsledek rekognice, je zřejmé, že podobné nedostatky mohou zpochybnit její důkazní hodnotu a měly by být v budoucnu eliminovány důslednějším dodržováním pravidel pro výběr figurantů.

Obr. 1: Fotografická dokumentace průběhu rekognice - vousy⁶⁰

5.3.2 Vizuální vzhled účastníků rekognice a doplňky

Vyhodnocením další z analyzovaných rekognic bylo zjištěno, že v několika případech docházelo k vizuálním rozdílům mezi figuranty, které mohly ovlivnit objektivitu procesu. Konkrétně se jednalo o situaci, kdy někteří z účastníků měli viditelně nasazené náušnice (Foto 2 účastník číslo 002 a 006), zatímco jiní nikoliv. Tento detail mohl případně upoutat pozornost poznávající osoby a ovlivnit její rozhodování, popřípadě znalost poznávající osoby přítomnosti či absence náušnic u poznávané osoby by pak mohla dva účastníky z řady poznávaných vyřadit nebo naopak z těchto dvou účastníků učinit hlavní objekty rekognice.

⁶⁰ Zdroj: Policie ČR, vlastní úprava.

Obr. 2: Fotografická dokumentace průběhu rekognice - náušnice⁶¹

Dalším vizuálním rozdílem zjištěným u jedné z provedených rekognicí bylo, že někteří figuranti měli na zápěstí hodinky (Foto 3 účastník číslo 1 a 3), zatímco jiní nikoliv. Tento detail mohl rovněž upoutat pozornost poznávající osoby a ovlivnit její rozhodování. Zvláště problematické by to mohlo být v případech, kdy byla poznávaná osoba přivezena z vazby, kde by nošení hodinek nebylo možné.

⁶¹ Zdroj: Policie ČR, vlastní úprava.

Obr. 3: Fotografická dokumentace průběhu rekognice - hodinky⁶²

Při vyhodnocení další z analyzovaných rekognic bylo zjištěno, že pouze jeden z účastníků rekognice měl viditelná tetování na obou rukách, zatímco ostatní účastníci žádné tetování neměli. Touto osobou byla v rámci této konkrétní rekognice poznávaná osoba (Foto 4 účastník vystupující pod číslem 1). Tento výrazný vizuální rozdíl mohl opět způsobit, že se pozornost poznávající osoby přirozeně soustředila na tuto konkrétní osobu, která tímto prvkem vizuálně vybočovala z řady účastníků, což mohlo nepřímo ovlivnit výsledky rekognice. I přesto, že poznávající osoba v rámci výsledku před rekognicí neuvede, že poznávaný měl tetování, může během samotné rekognice dojít k rozpomenutí se poznávajícího. V takovém případě by však výsledek rekognice nebyl použitelný, neboť tetování by bylo identifikačním znakem přítomným pouze u jednoho z účastníků rekognice.

Taková situace není v souladu s požadavkem na objektivitu rekognice, jelikož je nezbytné, aby se poznávaná osoba nijak nápadně neodlišovala od ostatních figurantů. Přestože nelze jednoznačně prokázat, že by tato odlišnost vedla ke zkreslení výsledku, její přítomnost mohla snížit důkazní hodnotu celé rekognice.

⁶² Zdroj: Policie ČR, vlastní úprava.

Obr. 4: Fotografická dokumentace průběhu rekognice - tetování⁶³

Přestože se může zdát, že v rámci výše popsaných zjištění jde o drobné nesrovnalosti, takovéto rozdíly mohou narušit objektivitu rekognice a snížit tím její důkazní hodnotu. Pro zajištění maximální nestrannosti je proto důležité, aby figuranti odpovídali poznávané osobě nejen fyzickými rysy, ale aby mezi nimi nebyly ani výrazné vizuální rozdíly, například v oblečení či doplncích, jako jsou šperky či hodinky. Tyto detaily by mohly nevědomky ovlivnit rozhodování poznávající osoby a tím snížit procesní váhu rekognice.

5.3.3 Počet figurantů při rekognici

Při vyhodnocení dvou analyzovaných rekognic bylo zjištěno, že účastno rekognici bylo celkem 8 osob. Podle zákonných požadavků na provedení rekognice musí být poznávaná osoba zařazena mezi nejméně tři další osoby, které se výrazně neodlišují vzhledem ani jinými charakteristickými znaky. Přestože zákon nestanovuje maximální počet figurantů, použití vyššího počtu osob může být kontraproduktivní.

Větší množství figurantů pak může znamenat, že poznávající osoba mezi nimi rozpoznává déle, což může vést k vyšší mentální zátěži, snížení přesnosti a narušení

⁶³ Zdroj: Policie ČR, vlastní úprava.

procesu rozpoznání. Při rekognici je klíčové najít rovnováhu mezi dostatečným počtem figurantů, který zajišťuje objektivitu, a zároveň tím, aby jejich množství nebylo pro poznávajícího matoucí. Optimální počet figurantů by měl umožnit rychlou a spolehlivou identifikaci, aniž by docházelo k nadměrnému zahlcení poznávající osoby.

5.3.4 Absence fotografického alba v elektronické podobě spisového materiálu

Analýza rekognicí provedených podle fotografického alba odhalila, že celkem u osmi případů chyběla v elektronické podobě spisového materiálu fotografie alba, podle kterého rekognice probíhala. Tato skutečnost představuje zásadní nedostatek v dokumentaci, neboť fotografie použité při rekognici jsou důležitým podkladem pro zpětnou kontrolu správnosti jejího provedení a případnou revizi v rámci trestního řízení a tato alba by měla být součástí jak listinné podoby spisového materiálu, tak součástí jeho elektronické podoby. Absence těchto snímků v elektronické podobě spisu může vést k omezené možnosti přezkoumání objektivitu procesu, což může mít dopad na důkazní hodnotu rekognice. Pro zajištění úplnosti spisové dokumentace a zvýšení transparentnosti vyšetřování by proto mělo být standardem, aby fotografie alba byly vždy součástí elektronické podoby spisu.

5.3.5 Změna vzhledu poznávané osoby během vazby

Vyhodnocení analyzovaných rekognicí odhalilo dva případy, kdy došlo k výrazné změně vzhledu poznávané osoby v době mezi jejím pozorováním poznávající osobou a provedením rekognice, což mohlo ovlivnit objektivitu procesu rekognice. Tyto změny nastaly v důsledku pobytu poznávaných osob ve vazbě a jejich odlišného životního režimu oproti době před zadržením.

V prvním případě se jednalo o muže, který v době před zadržením měl delší vlasy a upravené kratší vousy, avšak během pobytu ve vazbě došlo k jeho ostříhání a oholení. Tím se jeho vizuální podoba podstatně změnila oproti podobě, kterou mohl poznávající vnímat v době pozorování. Tento rozdíl mohl ovlivnit schopnost poznávající osoby správně identifikovat pachatele, neboť se jeho vzhled výrazně odlišoval od podoby zachycené v jeho paměti.

Ve druhém případě šlo o ženu, která byla v době události výrazně podvyživená a měla charakteristické rysy spojené s dlouhodobým užíváním drog, včetně propadlých tváří a vyhublé postavy. Během dvou měsíčního pobytu ve vazbě však přibrala přibližně 20 kilogramů na váze, což vedlo k podstatné změně jejího celkového vzhledu. Tato změna mohla významně ovlivnit objektivitu rekognice, protože vizuální podoba poznávané osoby v době rekognice se podstatně lišila od podoby, kterou si poznávající zapamatoval.

5.3.6 Výhradní provádění skryté rekognice

Při vyhodnocení analyzovaných rekognic bylo zjištěno, že na daném útvaru se systematicky provádí výhradně skrytá rekognice. Tento postup sám o sobě není procesním pochybením, protože skrytá rekognice je legitimní metodou, která chrání poznávající osobu před možným nátlakem, mstou nebo sekundární viktimizací, což je zvláště důležité u závažných trestných činů, nebo v případech, kdy existuje riziko ohrožení bezpečnosti poznávající osoby.

Nicméně zjištěná skutečnost, že je prováděna výhradně skrytá rekognice, znamená, že poznávaná osoba je tímto přístupem systematicky omezena v možnosti okamžitého zjištění výsledku rekognice. To může být z určitého pohledu vnímáno jako krácení na právech poznávané osoby, protože v běžné praxi rekognice, kde není důvod k utajení výsledku, má poznávaná osoba právo být bezprostředně informována o tom, zda byla označena jako pachatel, či nikoli.

5.3.7 Komplikace při zajišťování odpovídajících figurantů pro rekognici

Rozborem dokumentů provedených rekognicí byl zjištěn další problém, který se vyskytl u dvou případů a souvisel se zajišťováním odpovídajících figurantů rekognice. V jednom případě byl problém s omezenou časovou dotací na přípravu rekognice, neboť vazba zadrženého byla podmíněna pozitivním výsledkem rekognice, na jejíž přípravu měl díky této skutečnosti policejní orgán pouze několik hodin, což významně ovlivnilo možnosti nalezení vhodných figurantů. Situaci dále komplikoval fakt, že poznávanou osobou byl Rumun, což zvyšovalo nároky na zajištění vhodných figurantů odpovídajícího vzhledu.

Ve druhém případě představoval hlavní problém specifický vzhled poznávané osoby v kombinaci s odmítavým postojem dozorujícího státního zástupce k provedení rekognice podle fotografického alba. Poznávanou osobou byl Nigerijec, se specifickou úpravou vlasů a osobitým vzhledem, což opět zásadně ztížilo nalezení figurantů odpovídajících požadovaným vzhledovým kritériím. V tomto případě policejní orgán navrhoval provedení rekognice podle fotografického alba, neboť vzhledem ke specifickému vzhledu poznávané osoby by bylo nalezení vhodných figurantů rekognice velice obtížné. Názor dozorujícího státního zástupce však byl takový, že provedení rekognice podle fotografického alba je až tou nejzazší možností a požaduje podniknout veškeré možné kroky k provedení rekognice *in natura* a až po vyčerpání všech dostupných možností umožní provedení rekognice podle fotografií. Policejnímu orgánu byl tímto proces rekognice značně ztížen a celková doba prověřování dané věci byla tímto prodloužena.

V obou případech bylo zajištění figurantů pro rekognici významně zkomplikováno, a to jak časovými omezeními, tak i specifickými požadavky na vzhled figurantů, které by odpovídaly požadovanému vzhledu. Tyto faktory poukazují na praktické problémy, s nimiž se policejní orgány mohou při organizaci rekognice setkat, a zdůrazňují potřebu efektivnějších mechanismů pro zajištění vhodných figurantů.

5.3.8 Shrnutí provedené analýzy

Analýza rekognic provedených na území KŘPS PVV v letech 2013–2023 ukázala, že stanovená hypotéza o výskytu problémů, pochybení či jiných forem chybovosti při realizaci tohoto procesního úkonu byla potvrzena pouze částečně.

Z hlediska procesních náležitostí byly všechny rekognice provedeny v souladu se zákonnými požadavky a nebyly zjištěny žádné nedostatky, které by vedly ke zpochybnění jejich důkazní využitelnosti. Hypotéza se tak v oblasti procesních pochybení nepotvrdila a všechny analyzované rekognice byly uznány jako řádné důkazní prostředky.

Přestože v rámci provedené analýzy nebyla zjištěna žádná procesní pochybení, která by vedla k důkazní nepoužitelnosti rekognic, byly analýzou zjištěny dílčí technicko-taktické problémy, které mohou významně ovlivnit objektivitu

a důkazní hodnotu rekognice. Mezi nejčastěji identifikované problémy patřil nevhodný výběr figurantů, nápadné vizuální rozdíly mezi účastníky (například tetování, šperky či jiné doplňky), absence fotografické dokumentace v elektronickém spisovém materiálu a organizační komplikace při zajišťování figurantů v případech osob s výrazným vzhledem. Na základě těchto zjištění lze konstatovat, že stanovená hypotéza byla v oblasti praktické realizace rekognice potvrzena, přičemž zjištěné problémy sice nevedly k procesnímu zpochybnění provedených rekognic, nicméně mohou snižovat přesnost a spolehlivost získaných výsledků a tímto snížit důkazní hodnotu tohoto úkonu. Tato zjištění poukazují na nutnost zlepšení praxe a případné zpřesnění metodických pokynů, přičemž konkrétní návrhy opatření k eliminaci identifikovaných problémů jsou obsaženy v následující části této práce.

5.4 Návrhy opatření pro odstranění zjištěných problémů

V rámci důkladné analýzy provedených rekognic byly identifikovány některé technicko-taktické problémy, které mohou při přípravě, nebo při samotném průběhu rekognice nastat a které by mohly ovlivnit objektivitu procesu rekognice. Přestože nebyla zjištěna žádná procesní pochybení, v několika případech došlo k situacím, které by mohly snížit její procesní váhu. Následující opatření mají za cíl eliminovat tyto problémy a zajistit co nejvyšší důkazní hodnotu rekognice.

5.4.1 Zajištění vizuální podobnosti figurantů

Jedním z hlavních problémů bylo nedostatečné sladění vzhledu figurantů, kdy se poznávaná osoba v některých případech odlišovala nápadnými vizuálními prvky, jako byly vousy, viditelné tetování, hodinky nebo šperky. Aby byla objektivita rekognice zajištěna, je nezbytné zavést přísnější pravidla pro výběr figurantů. Důležité je zajistit, aby figuranti měli co nejpodobnější zevnějšek, zejména v oblasti vousů a jejich úpravy, účesu a tělesné stavby. Nápadné vizuální rozdíly, jako jsou šperky, hodinky či viditelné tetování, by měly být eliminovány, například odnětím nebo zakrytím. Při výběru figurantů je vhodné používat přesná kritéria, aby se zamezilo nápadným rozdílnostem, které by mohly ovlivnit objektivitu rekognice a vést k neúmyslnému zvýraznění poznávané osoby.

5.4.2 Optimalizace počtu figurantů

U některých provedených rekognicí bylo zjištěno, že bylo použito až 7 účastníků rekognice. Přestože zákon nestanovuje maximální počet účastníků rekognice, příliš velký počet může být kontraproduktivní. Jako vhodnější postup se jeví využívat optimální počet figurantů, a to čtyři až šest, aby se zachovala přehlednost a současně byla zajištěna objektivita rekognice. Nadměrný počet figurantů může vést ke snížení pozornosti poznávající osoby a k vyšší mentální zátěži, která může negativně ovlivnit přesnost rekognice.

5.4.3 Eliminace nevhodných vizuálních doplňků

Bylo zjištěno, že v některých případech měli figuranti hodinky nebo jiné doplňky, které je mohly odlišit od poznávané osoby. Tento problém je obzvláště závažný v případech, kdy je poznávaná osoba přivezena z vazby a nemá možnost mít podobné doplňky při sobě. Při přípravě rekognice by měla být provedena vizuální kontrola figurantů s cílem odstranit viditelné doplňky, které by mohly vést k neobjektivní identifikaci. Pokud poznávaná osoba disponuje výrazným doplňkem, například hodinkami nebo náušnicemi, mělo by být zajištěno, že i někteří figuranti budou mít podobné prvky, aby nedošlo k její nechtěné izolaci mezi ostatními.

5.4.4 Důsledná kontrola a metodické vedení rekognice

Aby bylo zajištěno, že rekognice proběhne v souladu se zákonnými normami a kriminalistickými zásadami, je nezbytné posílit kontrolní mechanismy a metodickou přípravu vyšetřovatelů. Nabízí se zavedení interních kontrolních mechanismů, například přezkoumání připravených rekognic nadřízeným pracovníkem ještě před jejich realizací, případně ustanovení garanta na rekognice, který by v rámci útvaru dohlížel na řádnou přípravu a průběh rekognicí. Důležitým opatřením by mohlo být zavedení pravidelného školení kriminalistů, se zvláštním důrazem na pravidla při provádění rekognice a se zaměřením na eliminaci zjištěných nedostatků při přípravě a realizaci rekognicí. Součástí tohoto by mohlo být pravidelné seznamování kriminalistů s případy, u kterých došlo k problémům při provádění rekognice s upozorněním na konkrétní úskalí tohoto procesního úkonu. Tímto by se zvýšila odborná způsobilost a profesionalita pracovníků, což by přispělo k vyšší kvalitě a objektivitě rekognicí.

5.4.5 Fotodokumentace a její využití pro zpětnou kontrolu

Správná fotodokumentace rekognice nejen zajišťuje její důkazní hodnotu, ale také umožňuje zpětnou kontrolu případných pochybení. Je proto nezbytné, aby veškerá vizuální dokumentace související s rekognicí byla důsledně zaznamenávána a uchovávána v kompletní podobě. Stejně tak je nezbytné zajistit, aby fotografie alba, podle kterého rekognice probíhala, byly vždy součástí spisového materiálu jak v tištěné, tak i elektronické podobě. Rovněž se pro zvýšení hodnoty dokumentace tohoto procesního úkonu nabízí dokumentace formou videonahrávky. Zavedení kontrolních postupů pro archivaci fotografií z rekognicí by umožnilo zpětnou analýzu, objektivní vyhodnocení průběhu rekognice a předejití možným pochybnostem o její správnosti a regulérnosti. Rovněž zavedení videodokumentace průběhu rekognice by mohlo přispět ke zvýšení její procesní váhy a kvalitnějšímu záznamu jejího průběhu.

5.4.6 Opatření k eliminaci vlivu změny vzhledu na rekognici

Aby byla zajištěna maximální objektivita rekognice a zabráněno se zkreslení jejího výsledku důsledkem změny vzhledu poznávané osoby v době mezi pozorováním a provedením rekognice, je nezbytné zavést vhodná opatření. Jedním z klíčových kroků je využití historických fotografií poznávané osoby z doby blízké jejího pozorování poznávající osobou, pokud je známo, že od té doby prošla poznávaná osoba výraznou vizuální změnou a za jejich využití zvolit provedení rekognice podle fotografického alba. Tento postup umožňuje ověřit, zda si svědek pamatuje podobu pachatele odpovídající době události a poskytuje tak objektivnější podklad pro rekognici.

Dalším důležitým opatřením je včasná komunikace s vazební věznicí, nebo jiným zařízením, kde je případně poznávaná osoba umístěna a v případech, kdy policejní orgán plánuje provedení rekognice. Mělo by být standardem, že orgány činné v trestním řízení požádají věznicí, nebo jiné zařízení o zajištění toho, aby dotyčná osoba do doby provedení rekognice neměla možnost významně upravit svůj zevnějšek, například oholením, ostříháním nebo jinými změnami, které by mohly zásadně ovlivnit její vizuální podobu. Tento postup by předešel situacím, kdy je osoba k rekognici přivedena s odlišným vzhledem oproti době spáchání činu, což může negativně ovlivnit výsledek rekognice.

Zásadní je rovněž důkladná příprava rekognice, která by měla zahrnovat ověření aktuálního vzhledu poznávané osoby ještě před jejím fyzickým převezením z vazby či jiného místa. To lze provést například získáním aktuální fotografie nebo vizuální kontroly osobou, která s ní byla v nedávné době v kontaktu. Tento postup umožní včas přizpůsobit výběr figurantů tak, aby odpovídali aktuální podobě poznávané osoby, a předešlo by se tak situaci, kdy se na nesoulad přijde až při samotné rekognici. Případně by tohle zjištění umožnilo včas upustit od rekognice *in natura* a přistoupit k provedení rekognice podle fotografického alba za užití fotografie poznávané osoby z doby jejího pozorování poznávající osobou.

V případech, kdy došlo k zvlášť výrazné změně vzhledu poznávané osoby v době mezi jejím pozorováním poznávající osobou a provedením rekognice by tedy bylo vhodné zvážit provedení rekognice podle fotografického alba za použití historických fotografií poznávané osoby z doby jejího pozorování.

5.4.7 Postup při volbě formy rekognice

Doporučeným opatřením je individuální posouzení každého případu a volba vhodné formy rekognice v závislosti na jeho specifických okolnostech. Skrytá rekognice by měla být využívána zejména v situacích, kdy existuje důvodná obava z negativních dopadů na poznávající osobu, například v případech, kde hrozí možná msta, sekundární viktimizace nebo psychická újma. Tento postup je opodstatněný především u závažných trestných činů, případně u případů zahrnujících organizovaný zločin, kde by mohlo dojít k ovlivňování svědků.

V případech, kde takové riziko nehrozí, by mělo být standardem umožnit poznávané osobě zjistit výsledek rekognice bezprostředně po jejím provedení. Takový přístup nejen zajišťuje transparentnost procesu, ale také umožňuje poznávané osobě lépe pochopit průběh a výsledek úkonu. V některých situacích může mít okamžité sdělení výsledku také procesní význam, například pokud je poznávaná osoba v dané věci podezřelá a její označení při rekognici je klíčovým důkazem, který ovlivní další postup orgánů činných v trestním řízení.

Proto je nezbytné, aby byla skrytá rekognice aplikována skutečně jen v odůvodněných případech a aby byl vždy zvážen optimální postup, který zajistí jak ochranu poznávající osoby, tak i právo poznávané osoby být informována o výsledku

úkonu v přiměřené době. Zavedení jasné metodiky rozhodování o způsobu provedení rekognice by mohlo přispět k jednotnějšímu a spravedlivějšímu postupu při jejím provádění.

5.4.8 Databáze figurantů rekognice (DAFREK)

Policie České republiky využívá pro svoji činnost velké množství interních informačních systémů, evidencí a aplikací. Žádný z těchto stávajících systémů však v současné době neumožňuje cílené vyhledávání osob na základě specifických vzhledových kritérií. Možnost využití takového systému by však podstatně usnadnila přípravnou fázi rekognice.

Jedním z informačních systémů policie, který by na teoretické úrovni mohl být v rámci rekognice a hledání vhodných figurantů využit, je systém FODAGEN. Tento systém slouží k evidenci identifikačních úkonů zájmových osob policie. V rámci identifikačních úkonů je policejní orgán oprávněn pořizovat popis osoby, kriminalistické fotografie osob, snímat daktyloskopické otisky osob a odebírat biologický materiál osoby pro účely stanovení profilu DNA. Vzhledem ke svému obsahu by tento systém mohl teoreticky poskytnout rozsáhlou databázi potenciálních figurantů rekognice. Jeho využitelnost je však značně omezená, neboť obsahuje výhradně údaje o zájmových osobách policie, u nichž se dobrovolná spolupráce s orgány činnými v trestním řízení předpokládat spíše nedá. Dalším zásadním nedostatkem tohoto systému je absence možnosti vyhledávání osob podle konkrétních fyzických znaků.

V běžné praxi omezené možnosti při zajišťování vhodných figurantů mnohdy vedou k tomu, že jako figuranti při rekognici jsou často využíváni pracovníci policie, kteří jsou sice snadno dostupní a zastupují široké spektrum fyzických typů, avšak jejich výběr nemusí vždy odpovídat požadavkům na objektivitu a přesnost rekognice.

Toto řešení však není vždy optimální, neboť oběťmi či svědky trestných činů nejsou výhradně osoby s bezúhonnou minulostí. Nemusí se přitom jednat pouze o osoby s kriminální historií, které znají policisty ze svého okolí, ale také o poškozené, kteří se s nimi mohli setkat při běžném výkonu jejich služby, například při silničních kontrolách či vyšetřování jiných případů. Pokud jsou jako figuranti rekognice využíváni

policisté, je vhodné již v průběhu přípravy úkonu ověřit, zda se s poznávající osobou osobně neznají. K tomu lze využít nejen jejich vlastní vyjádření, ale také ukázání fotografie poznávajícího či provedení lustrace v policejních evidencích. Pokud se zjistí, že poznávající osoba v těchto databázích figuruje, je vhodné ověřit, s jakými policisty mohla být v kontaktu. Stejný přístup lze aplikovat i na jiné figuranty, neboť v současné době, kdy osobní vazby doplňují i propojení prostřednictvím sociálních sítí, existuje značné riziko, že se osoby v rekognici budou vzájemně znát.⁶⁴

S ohledem na uvedené skutečnosti se jako vhodné řešení jeví vytvoření specializované databáze figurantů rekognice (systém DAFREK). Tento systém by umožňoval celorepublikovou evidenci osob, které by se dobrovolně přihlásily k účasti na rekognici jako figuranti. Databáze by umožňovala filtrování osob podle širokého spektra kritérií, například pohlaví, etnického původu, výšky, hmotnosti, barvy očí, barvy a úpravy vlasů, úpravy vousů, tetování, tělesných vad, jizev a dalších identifikačních znaků.

Mezi potenciální figuranty by mohli patřit příslušníci Policie České republiky, pracovníci vězeňské služby, celní správy, Armády ČR, nebo například zdravotnictví, školství a dalších institucí, kde je zaměstnáno větší množství osob splňujících kritéria bezúhonnosti a ochoty ke spolupráci. Databáze by zároveň mohla zahrnovat i civilní veřejnost, přičemž jejich účast by byla podmíněna splněním předem stanovených kritérií.

Pro lepší vyhodnocení použitelnosti figurantů a pro srovnání s poznávanou osobou, by daná databáze mohla obsahovat i fotografie postav a detailů obličejů dobrovolníků, jejich tetování a další případné markanty.

5.4.9 Shrnutí opatření

Zavedením těchto opatření lze eliminovat případné problémy a nedostatky rekognice, čímž se usnadní její proveditelnost a zvýší její objektivita. Klíčové je důsledné dodržování metodiky výběru figurantů, omezení vizuálních nesrovnalostí a zavedení kontrolních mechanismů.

⁶⁴ KOŽINA, J. Jak (ne)provádět rekognici. *Kriminalistický sborník*. Praha: Policie České republiky – Kriminalistický ústav Praha. 2022, roč. 32, č. 3, s. 53.

Optimalizace počtu figurantů a odstranění nevhodných vizuálních doplňků zvyšují spolehlivost rekognice. Důsledná archivace fotodokumentace rekognicí umožní zpětnou kontrolu a posílí transparentnost procesu. Eliminace vlivu změny vzhledu poznávané osoby pak zajistí přesnější rekognici.

Volba vhodné formy rekognice by měla odpovídat okolnostem případu, přičemž skrytá rekognice by měla být využívána pouze v odůvodněných situacích. Vznik nového systému databáze figurantů rekognice by pak usnadnil hledání vhodných figurantů rekognice.

Implementace těchto opatření posílí důkazní hodnotu rekognice a její následnou využitelnost v dalších fázích trestního řízení.

Závěr

Tato bakalářská práce se zaměřila na analýzu procesního úkonu rekognice a jeho aplikaci v kriminalistické praxi, konkrétně v rámci Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, územního odboru Praha venkov-VÝCHOD, v letech 2013–2023. Hlavním cílem této práce bylo posoudit možné problémy vznikající při provádění rekognice a na základě zjištěných skutečností navrhnout opatření k jejich odstranění, a která by současně přispěla ke zvýšení důkazní hodnoty tohoto procesního úkonu.

K interpretaci výsledků byly využity jak kvalitativní, tak kvantitativní metody. Statistická analýza umožnila zjistit frekvenci a způsob provádění rekognicí, jejich úspěšnost a možné problematické aspekty. Výsledky slouží jako podklad pro formulaci opatření, která by mohla přispět ke zkvalitnění tohoto procesního úkonu a zvýšení jeho důkazní hodnoty.

Na základě rozboru spisových materiálů, statistických údajů a následnou komparací s legislativními požadavky nebylo při provádění rekognicí zjištěno procesní pochybení. Všechny analyzované rekognice splňovaly zákonné požadavky, byl vždy vyhotoven protokol, provedeny výsledky před a po rekognici, dokumentován průběh rekognice a přítomna nezúčastněná osoba.

Přesto byly identifikovány technicko-taktické problémy, které by mohly objektivitu rekognice ovlivnit. Mezi hlavní zjištěné nedostatky patřila vizuální nesourodost účastníků rekognice, kdy se poznávaná osoba v některých případech odlišovala nápadnými rysy, jako byly vousy, viditelné tetování nebo přítomnost hodinek a šperků. Dalším problémem byla absence fotografických alb v elektronické podobě spisového materiálu, což omezuje možnost zpětné kontroly průběhu rekognicí. V některých případech byl také zaznamenán vyšší počet figurantů, což může být, i přes případnou zvýšenou procesní hodnotu, z hlediska pozornosti poznávající osoby a efektivity celého procesu v celkovém výsledku kontraproduktivní.

Cíle bylo tedy dosaženo, neboť na základě těchto zjištění byla formulována konkrétní opatření ke zlepšení postupů při provádění rekognicí, zejména důslednější kontrola vizuální shody figurantů, optimalizace jejich počtu, eliminace výrazných doplňků a zavedení metodického dohledu nejen nad samotným prováděním

rekognicí, ale i nad následnou důkladnou archivací fotografických alb v elektronických podobách spisových materiálů. Dále bylo doporučeno posílení školení kriminalistů zaměřených na provádění rekognice s důrazem na eliminaci technicko-taktických nedostatků.

Přínos této bakalářské práce spočívá především v podrobné analýze rekognicí prováděných v praxi a v identifikaci klíčových oblastí, které mohou mít vliv na jejich důkazní hodnotu. Navržená opatření mohou přispět k vyšší objektivitě a efektivitě rekognicí, čímž by mohla být zvýšena důkazní hodnota tohoto úkonu.

Osobně vnímám rekognici jako klíčový procesní úkon s významným důkazním potenciálem, který však musí být prováděn za přísného dodržování pravidel, aby nebyla zpochybněna jeho důvěryhodnost. Výsledky analýzy potvrzují, že i přes splnění procesních požadavků existují oblasti, ve kterých je možné rekognici dále zkvalitnit.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. DVOŘÁK, M. *Rekognice osob v trestním řízení*. Praha: Leges, 2022. 352 s. ISBN 978-80-7502-532-6.
2. HEJDA, J. a Vysoká škola ekonomická v Praze. *Základy kriminalistiky*. Praha: Oeconomica, 2003. 148 s. ISBN 80-245-0515-0.
3. CHMELÍK, J. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 532 s. ISBN 80-86898-36-9.
4. CHMELÍK, J., BRUNA, E. *Dokazování v trestním řízení: Trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. 225 s. ISBN 978-80-7408-175-0.
5. JANULKOVÁ, K. *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 108 s. ISBN: 978-80-7598-405-9.
6. JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: [po novele trestního řádu účinné od 1. 1. 2004]*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. 621 s. ISBN 80-86432-58-0.
7. KONRÁD, Z. a VESELÁ, J. *Rekognice*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. 71 s. ISBN 978-80-7251-269-0.
8. KONRÁD, Z. *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. 104 s. ISBN 978-80-7251-477-9.
9. MUSIL, J. *Kriminalistika: učebnice pro studující práv.* Praha: Naše vojsko, 1990. 267 s. ISBN 80-206-0094-9.
10. MUSIL, J., KONRÁD, Z. a SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 583 s. ISBN 80-7179-878-9.
11. MUSIL, J., ŠÁMAL, P. a KRATOCHVÍL, V. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. Praha: C. H. Beck, 2003. 1079 s. ISBN 80-7179-678-6.
12. PROTIVINSKÝ, M. *Rekognice v přípravném řízení*. Praha: Ministerstvo vnitra ČSSR, 1971, 183 s.
13. PROTIVINSKÝ, M. a KLVAŇA, K. *Základy kriminalistiky*. 2. vyd. Praha: Armex, 2007. 159 s. ISBN 978-80-86795-50-8.
14. STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická taktika*. 2. vyd. Plzeň: Nakladatelství a vydavatelství Aleš Čeněk, 2008. 296 s. ISBN 978-80-7380-095-6.

15. ŠÁMAL, P. *Přípravné řízení trestní*. Praha: C. H. Beck, 1997. 991 s. ISBN 80-7179-087-7.
16. ŠUBERT, F. A. *Malý Ottův slovník naučný*. Díl 2. Vídeň: J. Otto, 1906. 1208 s. [online]. Dostupné také z: <https://kramerius5.nkp.cz/uuid/uuid:04486350-20e5-11e4-8e0d-005056827e51>.
17. TIPLICA, M. a kol. *Kriminalistická taktika*. 2. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. 162 s. ISBN 80-7251-007-X.

Elektronické zdroje

1. ABZ knihy, a.s. *Slovník cizích slov: Identifikace*[online]. © 2005–2025. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/identifikace>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění zákona č. 265/2001 Sb. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 73, s. 5376–5419. ISSN 1211-1244.
2. ČESKO. Nejvyšší správní soud. Rozsudek ze dne 29. září 2022, čj. 1 As 168/2022-30. *Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu*, č. 4403/2022, 6 s. Brno: Nejvyšší správní soud, 2022. [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nsscr/1-as-168-2022-30>.
3. ČESKO. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu ze dne 8. října 2020, sp. zn. II. ÚS 2016/20. *Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu*. Sv. 99, č. 172, 8 s. Brno: Ústavní soud, 2020. [online]. Dostupné z: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezy/2020/II._US_2016_20_an.pdf.

Články v časopisech

1. HESS, L., PORADA, V. a STRAUS, J. K charakteristice a významu paměťové stopy. *Kriminalistika* [online]. 2004, roč. 37, č. 1, s. 59–66. ISSN 1210-9150. Dostupné z: <https://www.sinz.cz/archiv/docs/si-2004-01-59-66.pdf>.
2. KOŽINA, J. Jak (ne)provádět rekognici. *Kriminalistický sborník*. Praha: Policie České republiky - Kriminalistický ústav Praha. 2022, roč. 32, č. 3, s. 15-25.

Seznam zkratek

KŘPS PVV – Krajské ředitelství policie Středočeského kraje, Územní odbor Praha
venkov-VÝCHOD

PČR – Policie České republiky

TČ – Trestný čin

Seznam grafů a obrázků

Graf 1: Statistika počtu zpracovávaných případů a počtu provedených rekognicí	31
Graf 2: Statistika provedených rekognicí podle let.....	33
Graf 3: Statistika provedených rekognicí podle způsobu provedení	34
Graf 4: Statistika provedených rekognicí podle předmětu rekognice.....	35
Graf 5: Statistika provedených rekognicí podle úspěšnosti	37
Graf 6: Statistika rozhodnutí v případech, ve kterých byla provedena rekognice	38
Graf 7: Statistika provedených rekognicí podle druhu trestných činů	40
Obr. 1: Fotografická dokumentace průběhu rekognice - vousy	43
Obr. 2: Fotografická dokumentace průběhu rekognice - náušnice	44
Obr. 3: Fotografická dokumentace průběhu rekognice - hodinky	45
Obr. 4: Fotografická dokumentace průběhu rekognice - tetování.....	46